

УКРАЇНСЬКА АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКА ЛІГА
В АВСТРАЛІЇ І НОВІЙ ЗЕЛЯНДІЇ

БОРІТЕСЯ - ПОБОРЕТЕ

НАШ ФРОНТ

» OUR FRONT «

СУСПІЛЬНО ПОЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

рік. 7.

1974

ч. 1 & 2

diasporiana.org.ua

. ЗМІСТ

1. Спільний Фронт Поневолених Народів	1
2. Український Кооперативний Рух в Західній Україні — В. Литвин	11
3. За Владу Нації	18
4. Протест Української Народної Республіки — Т. Ляхович	22
5. Розвій Американської Політичної Думки — В. Л.	26
6. Журналістика, Преса і Ми	34
7. Ми вітаємо Заграву Переможного Ранку	40

НАШ ФРОНТ

**Видає Українська Антибolshevickа Ліга
в Австралії і Новій Зеландії
Суспільно Політичний Журнал**

“OUR FRONT”

ukrainian periodical

published by

Ukrainian Antibolshevik League

СПІЛЬНИЙ ФРОНТ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ

«Коли хочеш перемоги своєму народові, будь солідарний з тими, хто визволяється, а в них ти знайдеш підпору»...

Так пише теперішній крайовий автор із фронту боротьби. Напередодні другої світової війни, 1914 року, в журналі «Наш Фронт», що його видавали революційні організації поневолених Москвою народів, читася:

Треба наладнати якнайтіснішу співпрацю між революційними організаціями всіх поневолених Москвою народів.

Треба величенської освідомлюючої роботи серед мас тих народів, бо тільки спільна революційна боротьба всіх поневолених народів може дати перемогу національної революції кожного народу зокрема.

Треба координувати революційну боротьбу всіх поневолених Москвою народів, здобути серце і розум червоноармійця для революції, зорієнтувати його на наші цілі, програми та гасла.

В ІІ світовій війні сини поневолених народів не хотіли воювати за своїх гнобителів і цілими дивізіями переходили на сторону німців, доки божевільна політика Гітлера не показала їм, що другий окупант не ліпший від першого. Не інакше буде і в новій війні, якщо Захід буде вести її іншими методами, як досі в Кореї і В'єтнамі. Каугумі, шоколядою і паліросами він не здо-

буде серця червоноармійця. Треба дати для його почувань і свідомості перспективу в майбутнє, зродити в ньому надію на можливість вйти з тюрми і за жити свободним життям.

Але це не все. Без революційної організації нема революції. Наша мета одна повне політичне визволення поневолених Москвою народів. Шлях до нашої мети веде через повний розвал московської тюрми народів, СССР, революційними силами поневолених народів.

Передумовою нашої перемоги є тільки власна сила, сила з'єднаних спільною боротьбою поневолених Москвою народів. Удар із зовні тільки сприятлива нагода для нашої боротьби. Московський большевізм — це сьогоднішня форма історичного московського імперіалізму, яка нас давить, з якою ми зараз боремося. Нічого не шкодить, що по советських тюрях, «под стінками», часто разом з бійцями за свободу поневолених Москвою народів гинуть московські проти большевицькі «націоналісти». Між нами і ними основна різниця.

Тому ніколи не може бути мови про співпрацю революційних організацій поневолених Москвою народів з московськими протибольшевицькими націоналістами. Їхня мета — засісти в Кремлі на тих місцях, які займають тепер большевики. Наша мета — розвал московської імперії. Їх мета — збереження імперії...

І-ша Конференція поневолених большевизмом народів офортила в листопаді 1943 року Революційний Комітет Поневолених Народів Сходу Європи й Азії. Відбулася вона під охороною УПА в лісах Житомирщини, в ній брали участь делегації 12 народів: українці, туркестанці, білоруси, грузини, азербайджанці, вірмени, татари, осетинці, кабардинці, черкеси, башкири, чуваши. Під командуванням майора — грузина делегати пішли в бій проти німецьких наїзників. Згідно з плянуванням, організовані при УПА національні відділи мали перетворитися у самостійні національні повстанські армії і перейти на свої території, щоб продовжувати і розгорнати визвольну боротьбу.

Звернення І-ої Конференції Поневолених Народів Сходу Європи й Азії наголошує необхідність спільного фронту проти сибирських наїзників: Німеччини і Росії, проти нацистської «Нової Європи» й большевицького ССР. В цьому проклямована така мета:

«Лад побудований на системі незалежних держав кожної нації на своїй етнографічній території, а шляхи визволення — національні революції, для перемоги яких потрібний підйом мільйонових мас.

«Поневолені народи — читаємо в цьому зверненні з-перед 30 років — вже ступили на шлях цієї священної боротьби. В цій боротьбі вони добилися поважних успіхів. Національні п'ять отизанки в Україні, на Кавка-

з., в Туркестані в Прибалтиці високо підняли прапор проти імперіалістів, обороняючи народ від грабунку імперіалістичної наволочі, визволяючи цілі терени від імперіалістів. Їм пощають братню руку в цій боротьбі народи Балканів та Західної Європи. Слідом за цими починами, боротьба поширюється на території цілої імперії ССР та Європи, втягаючи до повстання усі поневолені народи. Революційними силами народів у спільному фронті боротьби проти імперіалістичних загарбників збудуємо лад оснований на справедливості та волі для всіх народів. Вперед! За волю поневоленим народам! За створення незалежних національних держав! Смерть Гітлерові і Сталінові!

Мета і шлях визначені АБН-ом тому тридцять років, залишилися незмінними. Повністю виправдалися й ідейні позиції АБН-у, що йде послідовно, твердо й безкомпромісово до своєї мети — розвалу московської імперії і відновлення на її руїнах суверенних національних держав.

Визвольний націоналізм проти імперіалізму — став символом і прапором нашої доби. Без націоналізму — пишуть борці на Рідніх землях — немає поступу, немає нації. Під прапором націоналізму відбувається національно-визвольний рух у всьому світі — найвизначніше явище сучасності. Більше як половина людства уважає його своїм прапором. Ми складаємо у безсмертну скарбницю народу все своє найкраще й беремо звідси, скіль-

ки хто хоче. Ми вливаємося краплиною у його море і думаємо про вічність моря.

Мені не віриться, — пише інший крайовий автор, — що може мати душевний мир людина, яка зневажила свій народ, віру, мову. Говоримо про легенду вічності народу про бессмертність душі, про безконечність роду, про бессмертя народу. Не маємо права вмерти, доки народ наш у рабстві...

Вже впродовж тридцяти років АБН послідовно захищає національний принцип організації світу, національної держави проти імперії — як найсправедливішу основу нового порядку у світі. Завдяки АБН-ові, ця засада схвалена і в Хартії Світової Антикомуністичної Ліги: «Світова Ліга визнає право національно-державної незалежності для всіх народів світу і засуджує всі роди колоніялізму й імперіалізму. Отже захищаємо національний принцип політичної організації світу проти імперіялістичного принципу, як найкращу гарантію тривалого миру і безпеки націй та одиниць».

Націоналізм — за словами американського соціолога Г. Конатаке «соціальне явище, в якому сконцентровані всі проблеми недавньої історії і сучасності». Відома англійська економістка і дослідниця міжнародної політики Барбара Уорд підтверджує, що «націоналізм — це безумовно найпотужніша політична сила», з якою слід серіозно рахуватися. Таку саму думку висловлює і колишній директор Цен-

трального розвідувального управління ЗСА Ліман-Кіркпатрік, який у книзі «Правдиве ЦРУ» пише: «Ми вже не сумніваємося, що наймогутнішою вибуховою силою світового суспільства є націоналізм. Сама динамічна сила націоналізму породжує у міжнародній сфері стільки проблем, що вони можуть завантажити розвідувальні служби, які мають за завдання не відставати від подій у світі».

Настрашений такими ствердженнями і зростанням націоналістичних рухів поневолених у російській імперії народів, один большевицький історичний журнал пише: «Ідеологи антикомунізму відкрито твердять, що націоналізм — це своєрідна «вибухівка проти комунізму, та що, нібито кінець-кінцем комунізм може капітулювати перед націоналізмом у маштабі цілого світу».

А Брежнєв у доповіді про 50-річчя СССР був примушений заявiti, що «націоналістичні пересуди — явище незвичайно живуче, яке цілко тримається у психології людей».

Націоналізму поневолених націй не придушили ні сталінський ні брежнєвський терор. Дії УПА, ОУН, литовських, туркестанських, грузинських, вірменських, естонських повстанців незаперечний доказ розвитку і потужності національно-визвольних рухів поневолених в московській імперії народів.

Яке могутнє горіння національною ідесю у поневолених

націй, свідчать протестні самоспалення: 5-го листопада 1968 року самоспалення Василя Макуха, батька двох дітей, бійця УПА і ОУН, багатолітнього в'язня московських тюрем і концтаборів, що загинув з окликом: «Хай живе Вільна Україна!»; 20-го січня 1969 р. чеха Яна Палляха у Празі з окликом: «Краше згинути у полум'ї, ніж жити під російським ярмом!»; 10 лютого 1969 р. спроба самоспалення українського патріота, в'язня концтаборів, Миколи Бериславського, батька трьох дітей; 14-го травня 1972 р. самоспалення литовського націоналіста-студента Ромаса Калянти з окликом: «Хай живе незалежна Литва!»; 29 травня 1972 р. самоспалення робітника-литовця Стоніса; 3-го червня 1972 р. самоспалення робітника Андруші Кукавічюса; 9-го червня 1972 р. спроба самоспалення литовця Заліжа Каускаса, що засуджений на 10 років важкої тюрми сприйняв присуд з окликом: «Я вимагаю свободи для своєї батьківщини, Литви!»

Прикладом незламності став український історіоф Валентин Мороз, що заявив суддям-катам: «Буде суд. Що ж, будемо битися. Саме тепер потрібно, щоб хтось показав приклад твердості. Випало мені. Тяжка це місія. Сидіти за гратаами нікому не легко, але не поважати себе — ще важче. І тому будемо битись! Єдиний Мороз, з якого ви дійсно мали б величезну користь, це покірний Мороз, що написав би покаянну заяву. Але такого Мороза ви не дочекаєтесь ніколи. Якщо ж розрахо-

вусте, посадивши мене за грата, створити якийсь вакуум в українському відродженні, то це не серіозно. Зрозумійте нарешті: вакуум вже більше не буде».

Так національна ідея об'єкти вується в наочній дії, у твердій відвертій боротьбі поневолених націй та незламності їх синів і дочок у концтаборах. Голосний страйк (і голодівка) в Потьмі з березня 1972 р., в ЯКОМУ БРАЛІЙ УЧАСТЬ українські, литовські, жидівські та інші політ'язні, вуличні заворушення в Дніпропетровську і Дніпродзержинському 1972 року, зудари грузинських націоналістів у Тифлісі з окупантійними російськими частинами, недавні збройні зудари в Ерівані (Вірменія) — фрагменти із все більшого опору московським окупантам.

В червні 1971 р. було вибужено повстання кабардинців у місті Нальчику. Здушили його військові частини московського КГБ, розстрілявши після засуду закритим судом навіть жінку. В грудні 1972 р., в Дагестані, в місті Дербенті, озброєні колгоспники примусили кагебістів звільнити арештованого голову колгоспу, який роздавав голодуючим селянам м'ясо. У червні 1971 р. в Тирасполі молдавські студенти демонстрували два дні, домагаючись відділення Молдавії від ССР і прилучення її до Румунії. 1972 року на жидівську пасху органи КГБ були спровокували расові погроми кабардинців і жидів, під час яких спецвідділ вбили в Нальчику 8 кабардинців і двох жидів.

В Естонії розповсюджувався лист представників естонської інтелігенції в обороні естонського народу на його незалежність, з погрозою, що прийде час, коли танки будуть наступати не на Прагу чи Братиславу, а на Москву й Ленінград. Заворушення відбулись і в Туркестані, поширившись на Ташкент і Бухару.

Широко відома у світі й геройська боротьба кримських татар, що їх захищав генерал-українець Григоренко. В 1969 році вірменські групи «Шану» (В ім'я батьківщини) і «Парос» публікували свій журнал, розповсюджували листівки, домагаючись самостійності й соборності Вірменії.

Національно-релігійний спротив поневолених народів московським окупантам, їхня боротьба проти русифікації — вже відомі цілому світові.

У Білорусії письменник Биков гостро протестував проти русифікації своєї країни, його підтримала білоруська молодь. Створена 1962 року підпільна організація «Балтицька федерація» мала за мету боротися за самостійність балтицьких країн — Литви, Латвії, Естонії.

Постійно зростає спротив Москві в сателітних країнах — Болгарії, Румунії, Чехо-Словаччині, Польщі. В Угорщині нові заворушення студентів. У Польщі 1971 року заворушення робітників завалили стару партійну кліку.

Треба ствердити, що національно-визвольні рухи поневолених народів — це рухи всенародні, в яких беруть участь не тільки студенти й інтелектуалисти, а й робітники та колгоспники. Між 134 підписами одного протестного листа в обороні ув'язнених бачимо 25% робітників київських заводів! Як стверджують жидівські вихідці з СССР, найсильнішим всенародним визвольним рухом в СССР є Український Національний Рух. Подібне ствердження зробив і Сенат ЗСА під час дослідів московських примусових таборів під час 1973 році.

Всі ті факти — наочні докази, що основні ідейні й стратегічні позиції АБН на протязі його 30-річної діяльності повністю вигравдалися: ідея нації стала наріжним каменем нового порядку у світі, заперечивши принцип імперій, як історичний анахронізм епохи. Перемагають примат духу і апoteоза героїчної концепції життя Людини як Богоподібної істоти, а не гвинтика, не марionетки в руках тиранів; перемагає ідеал соціальної справедливості, здійснюванний на базі матеріальній і духової деколективізації. В осередку соціального порядкування стоїть творча, вільна людина, як мірило вартості, а не комуністичний чи ліберал-капіталістичний лад.

Запорукою визволення є власні сили поневолених народів. Не зважаючи на те, що поневолені нації, покищо, знехтовані, проте саме їм як ідейній надпотужні зі належить майбутнє. Бачимо,

як повністю виправдалося і наше визначення головного ворога поневолених націй і вільного світу — російського імперіалізму всіх барв, бо воно уможливило мобілізацію волелюбних сил світу до боротьби з московським імперіялізмом і комунізмом.

Концепція визволення поневолених народів (координовані, синхронізовані національно-визвольні революції) стала реальною перспективою. Повстання в концтаборах українських, білоруських, литовських, туркестанських, грузинських, вірменських та інших політ'язнів у 1953-1958 роках, заворушення і революційні спалахи в східній Німеччині, Угорщині, Польщі, Чехії, Словаччині, всенародне повстання в Україні 1942-1953 роках, повстанська боротьба в Литві — доказали можливість революційної боротьби і в тоталітарній московській імперіяльності системі. А хоробрі виступи хорватських націоналістів показали дряхлість Югославії, як штучного насильницького колоніяльного творива в Європі.

В термоядерну й ідеологічну добу найбільше актуальна й реальна революційно-визвольна, повстанська концепція, яка зсередини розвалить московську імперію і знищить большевицьку систему.

Сьогодні вже незаперечний факт, що система комунізму і соцізму збанкрутувала, не зважаючи на всі намагання москалів «перевиховати» молодь двох поколінь поневоле-

них народів. Молоде покоління поневолених націй відродилося, виступило на захист національного традиціоналізму, національної героїки життя, героїчної релігійності, героїчного гуманізму, правдивої Людини. Навіть сам Бог — це не що інше, як повноцінне «Я». Істина Людина — одне ї теж».

Першість духового над матеріальним — в осередку уваги молодого покоління. Бог сотоврив людину. Стабілізуюча опора моралі — ідея Бога і безсмертя душі. Церкву — носія духу треба берегти. Боротьба з Церквою означає боротьбу з культурою. Скільки разів націю спасала Церква. В умовах східної Європи Церква була єдиною силою, незалежною від властей. «Неможливо зламати людей, зробити їх рабами, заки не вкрадеш у них свята, заки не збурриш традицій, не розтопчеш храму». Людина як Богоподібна істота, а не отарність, — запорука вільного розвитку нації і людини та побудови справедливого ладу в світі. «Ми не безліч стандартних «я» а безліч всесвітів різних». А віра наша це не «породження рабського страху перед карою бога-деспота (небесного варіанту самодержавного царя), а релігія вільних Людей. Наш Бог — це Бог Волі, Правди і Любові».

Денационалізація — це дегероїзація життя, його обезкультурення. Воюючий атеїзм, дехристиянізація, деісламізація і обезрелігійнення життя — засоби модерного російського імперіялізму, колоніялізму й кому-

нізму-більшевизму, якими вони руйнують традиційні структури духовості і життя поневолених націй. Колективізація і насильницька колоніяльна індустріалізація, дикунське руйнування старовинних неоцінених пам'ятників культури націй — також належать до комплексу засобів, якими москалі нищать національно-соціальну суть поневолених народів.

Все ж, на перекір тезі про т. зв. советську вітчизну, молоде покоління могутньо заявляє: «Можна вибрати друзів і дружину, але не можна вибрати батьківщину», людина має тільки одну матір, а коли одречеться од неї, стає безбатьченком.

На наших очах розгоряється бій поневолених народів проти всіх форм і засобів московського імперіялізму-шовінізму: проти концепції «советського народу», себто злиття націй в одну російську, проти Вавилону — переміщення народів і людей, проти воюючого безбожництва, проти кремлівської церкви, проти соцреалізму, колективізації, колоніяльної індустріалізації, проти русифікації мови, культури, бо все це засоби панування московських окупантів над іншими народами і країнами.

Передумовою політичної революції завжди була і є духовна й етична, ідеологічна революція. Визвольна революція поневолених в СССР народів — перш за все національна й антиімперіальна, а одночасно вона й антирежимна, прямована проти всіх форм і видів панування окупант-

та, проти накиненого ним способу свого життя поневоленим націям; вона за повну сувереність націй, що є передумовою здійснення в ній вільного розвитку духового й матеріального життя, згідно з її культурними і соціальними традиціями.

АБН не центр дисидентів, а революціонерів.

АБН, що висуває цілком приставні імперії і її системі, притаманні кожному народові його традиційні вартості й ідеї, розраховує на національно-визвольні революції поневолених народів, що єдині можуть знищити тиранську систему, себто розвалити московську імперію, усунути комуністичну систему і відновити національні незалежні держави поневолених народів із таким внутрішнім ладом, який відповідає їхній духовості та соціальності.

Як формація революційно-визвольних організацій, АБН не бореться з позицій конституції СССР чи поодиноких т.зв. республік колоній, а з позиції тотального заперечення чужонаціонального панування та усіх його фікцій і форм.

Для АБН легальне все те, що служить інтересам поневолених націй, а нелегальне те, що силою накинув їм окупант. Боротьба проти законів окупанта легальна з погляду ідей самостійності і соборності кожної нації, з погляду прав людини на своїй землі. Без здобуття національних прав немає прав людини, бо права людини можуть

бути здійсненні тільки у власній національній державі, а не в імперії, що панує над іншими народами. Немає безнаціональної людини, існує лише визначена національним змістом людина.

Наша боротьба легальна і з погляду Божого права, нацість панування окупантів на наших землях нелегальне, бо це диявольське «право», беззаконня атеїстів і тиранів, яке треба поборювати всіма засобами. Нас зобов'язують Божі закони, закони поневолених націй, а не закони окупантів, загарбників тиранів. Усунення наїзника-окупанта силою легальне, законне, це етичний акт, як з погляду права поневоленої нації, так і права Божого. Знищення тирана, як символу окупації, — виправдовували навіть християнськими законами давніх епох!

Як може бути «легальним» суд і присуд окупантів, себто суд безгравства і насильства, зла і злочину? Як можна уважати за нелегальний суд визвольних революцій уярмлених націй, які борються за тріумф правди нації і Бога, прав уярмленої людини на цій землі?

АБН не центр дисидентів, які провадять деякі суперечки з режимом, а центр революціонерів різних народів, які валять московську імперію і режим, одні культурною творчістю, протиставленням ідей, політичною філософією, а інші збройною силою.

Визволення, а не компроміс!

Не зважаючи на капітулянську політику урядових кіл вільного світу, навіть і частини церковних кіл на Заході, АБН незмінно бореться проти:

а) Політики коекзистенції з російськими імперіялістами, найбільшими тиранами і ворогами людства;

б) політики т. зв. рівноваги сил між надпотугами і розподілу світу між ними на сфері впливів;

в) економічної та технологічної співпраці Заходу з Росією, бо таким чином Захід не тільки рятує російську імперію від упадку, а й допомагає розбудовувати її, чим зміцнює тиранію; саме так розцінюємо різні торговельні й технологічні договори Вашингтону, Бону, Парижу та інших столиць із Москвою;

г) конференції т. зв. Європейської безпеки, яка має за мету загарантувати Москві панування над поневоленими націями та загарантувати і легалізувати її вихідні позиції, з яких вона буде продовжувати свою загарбницьку політику;

г) роззброювання вільних націй світу при одночасному систематичному зростані збройної сили російської імперії, поширюванні її загарбницьких і диверсійних дій з допомогою модерних партизанських війн та ідейного обеззброювання вільних націй, щоб таким чином підготувати ґрунт для їх повної капітуляції;

д) проти кооперації церков-

них кіл вільного світу з безбожницькими народовбивчими режимами та російською режимовою, кремлівською церквою, яка с знаряддям російського імперіалізму і воюючого комуністичного безбожництва.

АБН бореться за:

а) розвал російської імперії на незалежні національні держави поневолених народів у їхніх етнографічних кордонах, за ліквідацію в Європі таких колоніальних конструкцій, як Югославія і ЧССР, що складаються із націй, які мають право на свою державну незалежність;

б) відновлення незалежності т.зв. сателітних держав в етнографічних кордонах;

в) вільне об'єднання силою поділених країн (Німеччина, В'єтнам, Корея);

г) звільнення з-під комуністичної тиранії країн різних континентів (Куба, Албанія, китайський суходіл та інші);

г') повернення Японії загарбаних Москвою японських етнографічних територій;

д) ліквідацію російських впливів на Середземному морі, Індійському і Тихому океанах;

е) розбудову безкомпромісового протиросійського і противільшевицького фронту патріотичних сил світу;

е) спільній похід проти Москви волелюбних народів;

ж) політику визволення поневолених націй і підтримку їх національно-визвольних революцій;

з) духове й етичне відродження вільних народів світу в дусі героїчної концепції життя, активного патріотизму, воюючої релігії;

и) світову організацію співпраці між вільними і поневоленими народами та державами на базі рівноправності проти світового уряду нових тиранів.

Визвольний шлях АБН — це одночасні національно-визвольні революції поневолених народів, а не орієнтація на визволення чужими багнетами! Чужі багнети несуть свободу і колоніальнє панування для «визволителів», а не виволення і волю поневоленим. Не обманлива надія на інтервенцію, а ставка на революцію в т.зв. СССР наша визвольна концепція!

Зокрема АБН звертається до світової опінії із закликом стати на захист ув'язнених і передслідуваних Москвою культурних діячів, борців за національно-державну незалежність, за права людини, за свободу віри й переконань.

На АБН іде зосереджений наступ ворога і його вислужників різних барв, але наш шлях визволення правильний, він неухильно провадить до здійснення завітної мети поневолених націй і людей.

Вже недалекий той час, коли реакційний російський деспо-

тизм та імперіалізм будуть знищенні в бурі революцій поневолених народів і людей. Тоді затріумфує історична перемога ідей і концепції АБН, а в світі запанує справедливий лад і правдивий тривалий мир.

* о *

Любов к отчизні де геройть,
Там сила вража не устоить,
Там грудь сильніща од гармат.
Там жизнь алтин, а смерть
копійка,
Там лицар всякий парубійка,
Козак там чортові не брат.

(І. Котляревський — «Енеїда»)

ПСАЛОМ ПОМЕРЛИХ ВІД ГОЛОДУ В 1933 РОЦІ

Ти прости, що в хороми
надсвітнього світла приходим,
Почорнілі, зблілті, неначе
чорнозем розритий.

Гаснуть зорі під стіп
обважнілих розпухлих походом,
Криють янголи лик, бо на нас
моторошно дивитись...

Нас, Всесильний, побач, бо
могутні землі нас не знали,
Коли брали у нас до зерна
пропотілу сторицю,
Щоб колесами тіло живе
розкройвши на шпалах,
Погула в ненаситного гніву
морозну столицю.

Ми прийшли; почисли **Ти**
Один, бо числа нам незнати,
Що незрячі міста наче совість
похмура обсліли,
Щоб скарби з задушевної
скрині міняті у кати
За останок життя — свого ж
хліба шкуринку згірчілу.

Ти прости, що хапаються

Облаків пальці кістляві;
Непохоронені ми і зісохлі
на кісті немовлята,
Що прийшли у притвори
Твоєї одвічної слави
Непохитною скаргою тут
довіку стояти.

Ми просимо кари на них,
бо Ти Сам справедливий,
І в розбитих порогах вже
ночі гудуть горобині,
Тільки дай нашим костям
таким колоситися жнивом —
Жнивом волі, що більше ніхто
не візьме з України.

Леся Храплива
(Вісник)

~~~~~
Хоч би забув хто мову та звичаї,
Хоч би на вік припав чужою
плісню,
Хочби і душу й ум чужа
земля забрала,
Як вчусє де тебе журливу пісню,
Скаже: «Матуся так співала».

(Р. Купчинський)

В. Литвин

УКРАЇНСЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ РУХ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Історія українського коопераційного руху в Західній Україні тісно в'язеться з історичною долею нашого народу. Польський окупант нищив всякі прояви організованого життя на українських землях, експлоатуючи багатства України як своєї колонії для власної користі. Національна і політична неволя відбилися дуже некорисно на нашім господарськім житті.

Польща загарбала західно-українські землі в XIV ст. і з того часу західна вітка українського народу знаходиться в межах шляхетської Речі Посполитої, змагається за збереження своїх національних прав, боронить свою віру і культурні надбання, а в парі з тим робудовує своє економічне життя. В той час, як інші, далеко бідніші народи розбудовували своє соціальне і господарське життя, свою торговілью і промисел, український народ змагається за збереження своїх національних прав, боронить свою віру і культурні надбання, а це послаблювало його можливості розбудувати економічно-господарський сектор, тим більше, що ті можливості були дуже обмежені законодавством шовіністичної шляхетської Польщі.

Міста, які є центром економічного розвитку кожного народу, і які в княжій добі України-Русі відіграли таку важливу ро-

лю, під польською окупацією занепадають. Натуральний зв'язок села з містом був цілковито зірваний. Село було власністю дідича і через нього йшла вимінна торгівля села з містом. В XV і XVI ст. шляхта перевела на соймах ряд постанов, які підривали міський промисел і торгівлю, забороняли міщанам набувати землю, закріпляли за шляхтою монополь на закордонну торгівлю, звільнюючи її від мита від імпортованих товарів. Купецтво по містах підупало, шляхта змонополізувала в своїх руках деякі промисли, як млинарський, броварський, гуральняний, гутницький, соляний, видобування руди, то що. Але промисел і торгівля уважалися негідними шляхетського стану, тому шляхта віддавала їх в оренду жидам. Зачувши добрий гешефт, жиди посунули до Польщі, а звідтам на українські землі, як до обітованої землі, тим більше, що на Заході — у Франції, Німеччині, Іспанії переслідували їх.

Жид стався необхідним для дідича на селі, він купував у нього збіжжя, худобу, ліс та інші рільничі продукти, а доставляв йому з міста ті всі речі, що їх потребує село. Дійшло було до того, що пан віддавав в оренду українські церкви і жидохрист тримав у себе церковні ключі. При тім він був панським донощиком і доносив панові

про все, що діялося чи говорилося в селі. Тому й не дивота, що під час повстання Хмельницького частина народного гніву виладувалася і на жидах, як народніх п'явках і панських вислужниках.

В XIV ст. заведено в українських містах магдебурське право, яке протегувало чужинний елемент. Воно дискримінувало українських міщан, відсувало їх в передміські квартали, не допускало до міських рад і цехових організацій, позбавляло можливості купувати domi в місті, займатися деякими ремеслами і торгівлею, воно причинилося до польонізації українських міст. Велику роль відіграли по містах церковні братства, які утримували українські школи, бурси для незаможних учеників, друкарні, вони виконували велику культурну роботу і відіграли важливу роль в культурному і національному відродженні нашого народу. Про велике значення церковних братств свідчить факт, що гетьман Петро Конашевич Сагайдачний вписався з усім військом запоріжським до Київського Братства.

В ще гіршому положенні було українське село. Земля в селі уважалася власністю дідича і за користування нею селянин мусів відробляти панщину, яка доходила нераз до п'яти днів в тижні. Під кінець 16 ст. в Галичині було 78% усієї землі в руках магнатів і шляхти. Селянин був прикріплений до землі (глебе адскріптус), він не міг самовільно переселитися до іншого

села або піти на працю до міста без дозволу пана. Дідич був його паном і суддею, його становище було гірше від становища слуг і фонарів на фільварку.

З кінцем 16 ст. польські магнати і шляхта поширяють свою експансію на східно-українські землі, займають там великі лятифундії під своє володіння і запроваджують панщину. Повстання Хмельницького припинило на якийсь час той колонізаційний процес і очистило Україну від польських зайд, жидів і ксьондзів. Але після полтавської катастрофи 1709 року і по зруйнуванні Січі в 1775 р. посунула знова на українські землі зграя дармоїдів з Півночі з Московщини і з Заходу з Польщі.

Великим нещастям для галицького села було пиянство, якого розсадником був двір і жид. Горілка руйнувала селян морально і матеріально. Піддані мали обов'язок купувати в дворі визначений контингент горілки, за яку мусіли відробляти на панських ланах. Цісарський закон, який касував панщину, зніс вправді той обов'язок, але залишив за двором виключне право виробляти спірт і шинкувати горілку, т.зв. право пропінації. Пропінація стала основним джерелом прибутку дідичів після скасування панщини, які стративши дармову силу, не вміли пристосувати своїх господарств до змінених обставин. В багатьох селах не було школ, не всюди були церкви, але корчма була майже в кожнім селі. В 1876 р. було в Галичині 23.264

шинків, один шинок припадав на 233 мешканців, а на одну особу припадало річно 26 літрів горілки. Довгі роки корчма була центральним пунктом села, місцем розваги молоді і старших. Жид скуповував сільські продукти яйця, збіжжя, худобу і доставляв усе необхідне в селі, заробляючи добре на однім і другім. Багатів на нашій землі пан і жид, а селянин, зведений до ролі парія топив своє горе в горілці, пропиваючи нераз батьківську землю. Не маючи грошей, пив на кредит — «Запиши там Срульку» — казав, а Сруль одне писав, а двічі стільки дотписував і через пару років забираав лан землі, на яку був та-кий голод по галицьких селах.

Боротьбу з пиянством підняло в 70-их роках минулого століття українське духовенство з митрополитом Йосифом Сембратовичом на чолі. Ця боротьба давала гарні наслідки і поволі галицьке село отряслось з того поганого налогу, так що по першій світовій війні не було вже майже села з жидівською корчмою. Її місце знайняла Читальня Просвіти, українська кооператива, Рідна Школа, Сільський Господар, то що. По I світовій війні боротьбу з питтям і куренням підняло Товариство Відродження, що постало в Рогатині при українській гімназії Рідної Школи, завдяки ініціативі її директора д-ра М. Чайківського, сина письменника Андрія Чайківського і проф. Ю. Каменецького. В 1930-их роках, після пасіціфікації українські націоналісти повели акцію проти курення, щоби українськими

грішми не підсилювати польський державний монополь.

Ще одним лихом галицького села була роздрібленість землі. Сільська молодь, позбавлена можливості заробітку в місті, залишалася в селі на господарстві, наслідком чого роздріблення сільських господарств доходило до катастрофальних розмірів. Цісарський декрет з 1848 року, який скасував панщину і перевів земельну реформу, залишив у руках великих землевласників 2.461 гектарів землі, що становило 44.4% усієї землі в Галичині. Великими землевласниками були з правила поляки або інші чужинці, які, якщо навіть парцелювали свої фільварки, то спроваджували польських колоністів, а українське село далі ділило свою землю, так що в 1900-их роках господарства, що мали менше як 2 гектари, становили 42.6%.

В акцію парцеляції включились жидівські спекулянти, які скуповували землю, а потім перепродували її селянам з лихварським зиском. Вони брали в аренду пасовиська, ліси, торгували харчами, одіжжю, хліборобським знаряддям, будівельним матеріалом і на всім робили лихварські гешефти.

Діяльність тих народніх п'явок гарно представив І. Франко в повістях «Боа Констріктор», «Борислав сміється» та інших оповіданнях. Здеморалізований і збіднілий селянин попав з панщини в сіті жидівських лихварів. Треба було багато часу і праці української інтелігенції і

духовенства, щоби збудити галицьке село з його отупіння і маразму, привернути українську му селянинові почуття людської гідності і заставити його боротися за свої права.

Міста в Західній Україні були спольонізовані, зажидівлені і занедбані. Український елемент становили служниці і невелика кількість бідного міщанства, відтисненого на периферії міст. Розвій промислу на українських землях був затримуваний займанцями. В західнім світі ішов посиленій розмах модерного капіталізму, буйний розвій індустрії і торгівлі, нові технології, нові дії вели робітників на барикаді в боротьбі за свої права, а в Галичині панувало глухе середновіччя.

Не було природного здорового контакту між селом і містом. Їх розділяли не тільки культурно-побутові, господарські і соціальні різниці, але й національні і релігійні. Місто було чуже і вороже нам, воно ставилося заневажливо до потреб і побуту села, до його мови і моральних вартостей.

Воно відштовхувало від себе село, яке відчуваючи ворожість міста, замикалося в своїм гетті і жило своїм відокремленим життям.

Окупанти — Росія і Австро-Угорщина старалися вдержувати Україну в колоніальній залежності від метропольних центрів, вивозячи з українських земель сирівці по дешевих цінах, а на Україну привозили свої фабричні вироби. В 1860 році випродуковано в Україні 14.986885 фунтів вовни на 21.667.800 фунтів усієї продукції імперії. З того тільки 25% залишилося для переробки в Україні, а 75% пішло до фабрик Москви і Петербурга, бо 88% усієї вовняної промисловості було сконцентровано в російських губерніях. Подібна ситуація була в металургійній та інших родах промисловості.

Я зумисне зупинився довше на соціальних та економічних відносинах, які панували на українських землях після втрати своєї державності, щоби показати, що кооперація була одним із засобів національної солідарності в обороні своїх національних, культурних, релігійних і економічних прав. Кооперація значить співпраця, спільна праця для взаємної допомоги в потребі, в біді, коли нізвідки не можна очікувати помочі. А український народ на протязі своєї історії знаходився дуже часто в такій ситуації, що тільки самопоміч, взаємна допомога і віра у власні сили могли врятувати його.

Окупанти старалися знищити нас як націю, нас русифікували, польонізували, мадяризували, а ми всежтаки перетривали історичні буревії, ми відродилися національно і політично і як одна велика спільнота-нація ідемо до спільної мети. Правда, ми часто сваримося, поборюємо себе, але у відповідний час, коли йдеться про велику спільну справу, ми вміємо взнестися понад позем буденничні і стануті на

захист наших прав. І так, справа патріярхату і помісності Української Католицької Церкви об'єднала нас і заставила спільно боротися за права нашої Церкви і нації. Переслідування наших братів на рідних землях викликає в нас обурення і кличе тисячні маси до спільніх демонстрацій, щоби нап'ятнувати перед вільним світом злочини Москви супроти українського народу. Наклеп в «Труті» на СУМ викликав обурення усего українського громадянства, яке солідарно стануло в обороні української молоді і доброго українського імені.

Вже в сиву давнину існували в нас побутово господарські асоціації, побудовані на моральний базі родинного співжиття, громадського правопорядку й співпраці, в яких передавалася із діда-прадіда неписана законість і традиції. Приклад родово-громадської організації подає І. Франко в повісті «Захар Беркут», який є прототипом родово-громадського патріярха.

На базі взаємної допомоги і самооборони постала Запорізька Січ, як лицарський Орден, що виник з потреб забезпечити майно і життя степових уходників, що хотіли дихнути вільним степовим повітрям і втікали від панських гайдуків і панщини. Під охороною Січі вільно мандрували товариства уходників, що осідали на хуторах, творячи громади, в яких обов'язувала своєрідна організація паланкової самоуправи. В січовій республіці панувала особиста і господарська свобода, вільновибор-

ність адміністраційних властей, дотримування звичаєвого права і гуртового ладу.

Запорізька Січ — це своєрідне українське явище, незнане в інших народів, основана на здорових принципах взаємної допомоги і самооборони, вона перетривала понад 300 років серед найтяжчих умовин. Дух братерства — січовики називали себе братчиками — лицарськості, оборона бідних і покривдженых, демократичний принцип виборності січової старшини, включно з кошовим, а при тім сувора військова дисципліна, боротьба за віру православну і народ свій — це ті шляхетні принципи і чесноти, на яких була побудована Запорізька Січ.

Іншою формою громадської співпраці і національної самооборони були братства українського міщанства, про які згадувано на початку. Братства розвинулися з давніх об'єднань при церквах, які дбали про потреби церкви, а при тім мали харитативні і товариські цілі. З початком 16 ст. посилився наступ на українське міщанство з боку міських властей і цехів, опанованих чужим напливовим елементом, який піддержувала чужа державна адміністрація. Як реакція на ворожий наступ організуються братства українського міщанства, під охороною авторитету церкви, які організують свою організацію і її завдання. Братства організували кредитову допомогу своїм членам, рятуючи їх від лихварських процентів. Позичкові каси не дава-

ли продавати домів у чужі руки, опікувалися вдовами і сиротами померлих членів, закладали захоронки, бурси, шпиталі то що. Братства перетворилися в загальні інституції національної самооборони і стали центральними українського культурного відродження. Найдавнішим є Львівське Успенське Братство, відоме вже в 1453 р., а в XVI ст. постають братства в Перешиблі, Тернополі, Рогатині, Тисмениці та інших містах. Усі братства перебували в тісних ділових взаєминах, обмінювалися порадами, досвідом, культурно-освітніми силами і часто плянували спільні акції для спільної оборони чи боротьби.

Інший приклад з нашої історії збірної самодопомоги кооперативного характеру становило українське чумацтво. Чумаки це були торгівці-мандрівники, які вивозили з України рільничі продукти, як мед, віск, горілка, тютюн, а на Україну привозили головно сіль, гівденні овочі, мануфактуру і галантерію. Чумацтво, поза водними шляхами, було в той час одиноким степовим транспортом, небезпечним з огляду на розбішак і панських гайдуків. Для більшої безпеки чумаки мандрували валкою в 20-50 пар возів, запряжених волами. Члени валки обирали отамана, якому всі підчинялися, а в разі небезпеки пе ребираав провід осаул. Чумакування вимагало суверої гуртової дисципліни, опертої на товариську солідарність і вірність. Їх поведінку нормували віками освячені звичаї, традиції і неписані закони збірної солідарності.—

один за всіх і всі за одного. Покинути товариша в нещасті уважалося найбільшою ганьбою і такого чумака, що зрадив чумацький звичай, ніхто не прийняв би був до валки.

Баже Галицько-Волинський Літопис згадує про збірну торгівлю синевідських бойків. Аж до 2 світової війни займалися воно торгівлею овочами. Для той цілі творили вони своєрідні «компанії», об'єднання товарищів за фахом, які закуповували на Закарпатті збір садовини, яку пізніше продавали в будках по містах. Бойки це консервативне, дуже інтелігентне і підприємчіве плем'я карпатської Верховини, яких можна було стрінути у всіх більших містах Галичини і Польщі, а навіть далі — в Італії, Будапешті, в Чернівцях та інших містах. Бойки, як і гуцули, тиані бідою із своєї убогої гірської землі, мандрували в світ на заробітки. Але бойко любить свої гори, хоч та земля бідна, тверда, він завжди заробивши «грейцар», вертав у свої гори, до своєї «маржини» і родини. Бойків гарно змальовала Уляна Кравченко у своїй повісті «Хризантеми».

З давніх-давен відомі в Україні «толоки», — організована гуртова праця громадської самодопомоги. На толоку запрошувано людей в якихось особливих випадках, прим. допомога погорілому збудувати нову хату, допомога бідній вдовиці обробити поле, пересунути будівлю на інше місце і т. п. Звичайно по скінченій роботі влаштовувано гостину, часто з музикою і тан-

цями. Це був гарний старий український звичай, що основувався на засаді «громада по нитці і бідному сорочку» і на свідомості, що в солідній громаді не пропадеш. Цей гарний звичай використовувала ворожа адміністрація як дармову роботу, звичайно при направі доріг, т.зв. «шарварки».

Весна народів 1848 року і скасовання панщини піднесли на дусі українське село і принесли надію на кращі часи. Але скоро та надія розвіялася як мильяна банька, бо само скасовання панщини не розв'язало наболілих соціальних та економічних потреб; низькі ціни на збіжжя та інші рільничі продукти, високі податки та інші «дракчи» не давали селянинові звести кінці до купи і він мусів задовживатися в різних лихварів.

Австро-Угорська монархія після невдалих воєн з Італією і Прусією і після мадярської революції зачала фаворизувати мадярську і польську шляхту коштом української справи. Українська інтелігенція, включно з духовенством, огірчена такою несправедливістю, зачала захоплюватися москофільством, яке піддержував і фінансував царський уряд.

Волелюбні ідеї французької революції і модного тоді романтизму зачинають просякати і на Україну і частинно під їх впливом народжується народовецький рух під кличем «лицем до села!», до простолюддя. Польська преса зачала ціквати австрійський уряд проти народов-

ців, вказуючи на них як на небезпечний для держави елемент, оскаржуючи їх в соціалізмі, нігілізмі, схизмі і т. п. Тоді арештували і засудили молодого І. Франка, робили ревізії й арештували питомців духовної семінарії і молодих студентів, поширювали провокаційні поголоски, буцімто ті молоді люди підготовляли жидівські погроми. Але ті шикани не застрашують молодих народовців, а навпаки, вони скріплюються і організують Громади по всіх більших містах Галичини. В 1868 році засновують народовці Товариство Просвіта у Львові, яке організує Читальні по цілім краю що ведуть освітню і суспільну роботу серед селян і по містах.

(Далі буде)

ДНІСТРОВА КОЛОМИЙКА

Гей хто в «Дністрі» не бувас,
Той не бачив, той не знає,
Як там гарно час пливє.

Три русалки там Дністрові —
Ганя, Христя і Галина
Хлопців так вони чарутуть,
Що до «Дністра» всі мандрутуть.

Як біда тя, брате, тисне,
Ти до «Дністра» йди навмисне,
Там знайдеш ти лік на все.

На несплачені ще рати,
Що не дають ти в ночі спати,
Купно хати чи машини,
На все гроші там знайдеш.

Досі нас недоля гризла,
Нужда, скрута і біда,
Та ми крикнім: Годі браття!
І всі дружньо до «Дністра».

ЗА ВЛАДУ НАЦІЇ

Слово Я. Стецька на масовій

Вітаю Вас, що з'їхалися сюди з різних країн вільного світу, щоб виявити свою солідарність з Воюючою Україною. Вітаю Вас від імені Організації Українських Націоналістів-революціонерів, від великого революційно-визвольного табору Воюючої України, що його звати іменем Степана Бандери; це ім'я по сьогодні є прaporом всенародної визвольної боротьби.

Вітаю Вас теж як голова останнього українського уряду на українській землі, Українського Державного Правління, створеного 30 червня 1941 року з волі українського народу, за почином Організації Українських Націоналістів під керівництвом Степана Бандери, під знаменем якого велася двофронтова війна України — всенародне повстання УПА-ОУН під командуванням ген. Романа Шухевича-Чупринки, що тривало понад 10 років.

Вітаю Вас від Антибольшевицького Бльожу Народів — АБН, створеного 30 років тому, в листопаді 1943 року у лісах Житомирщини, вітаю Вас від Європейської Ради Свободи — координаційного органу акції антиросійських і антикомуністичних організацій вільних і поневолених народів, і вітаю Вас теж від Світової Антикомуністичної Ліги як член її Президії і речник від поневолених Москвою народів.

Всі українські патріоти, увесь

маніфестації II СКВ

український світ має єдину мету: відбудову у боротьбі УКРАЇНСЬКОЇ САМОСТИНОЇ СОБОРНОЇ ДЕРЖАВИ і розвал російської тюрми народів і людей і має єдиний правильний шлях — ставку на власні сили української нації і поневолених народів.

Як свідчить наша історія ХХ століття, український народ у кожній ситуації завжди наново творить свої державні акти, як доказ своєї національно-державної зрілості і суверенності своїх змагань, заперечуючи т. зв. уряд УССР, що є лише російським колоніально-адміністративним управлінням у Києві.

Насамперед держава! насамперед власна влада української нації на своїй землі! — це центральне гасло нашої боротьби. Не «за землю і волю» звучить тепер головне гасло боротьби, але ЗА ВЛАДУ НАЦІЇ! Бо тільки за цієї передумови буде і ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ І УКРАЇНСЬКИЙ ЛЮДИНІ!

Донготривала визвольна збройна боротьба в Україні дала впевненість народові, що існує альтернатива власної української влади на місце чужої окупантської. Що є люди, які є спроможні організовувати революційно-визвольне керівництво і бути справжньою національною владою, своїм правлінням, владою українців для України! І це є один з найбільш істотних чин-

ників боротьби в Україні який особливо лякає російського зайду-окупанта.

В останніх 15 роках унаявнилося в нас нові молоді сили, що поруч провідних постатей старшого покоління виявили себе незламними носіями ідеї українства в його багатогранних формах, а це стало черговим доказом незнищеннності національного змагання за суверенітет народу.

Суть нескореності, твердості молодих і старших, селян і робітників, студентів і учителів, полягає зокрема в тому, що Україна самопізнала себе, що пізнала свої традиційні історичні вартості, свою притаманно українську суть свої тисячелітні духові цінності, свою українську Правду, Ніякий соціалізм, ніякий демолібералізм, а тим більше ніякий комунізм, соєвізм чи марксизм не є і не може бути прапором України! Ним є і залишилось український революційний націоналізм і воююче українське геройче християнство. «Наш народ — пише країновий автор — не пішов за «старшим братом», а вибрав СВІЙ важкий, тернистий, але властивий його душі шлях... Минуле — скарб наш, коріння, жили, що напивають нас соками і без яких ми розвіємося і повсихаємо».

Загально відомі факти заворушень і страйків у концтаборах Мордовії 1972 року, збройні зудари широких кіл молоді і робітництва на вулицях Дніпропетровська і Дніпродзержинська, демонстрації студентів у Києві і

Львові, страйки робітництва і селянства, постійний культурний бій, дії підпілля ОУН, ліквідація катів з КГБ, існування сковищ зброї, лише деколи викриваних кагебістами, скріплення дій Церкви в катакомбах, розповсюджування релігійних листівок, Св. Письма тощо, розкривання в армії таємних організацій, з яких деякі мали розгалуження по різних країнах, теж у сателітних і т. д. — все це свідчить вимовно про повну напругу ситуацію в Україні. Пригадаймо, що березневу революцію 1917 року розпочали полки, зложені з українців, що стадіонували в Петрограді. А нині зудари з окупантами в Нальчику на Кавказі, Тифлісі, Ерівані, Ковні — всім відомі.

Доба всенародніх повстань у московській тюрмі народів не за горами!

«О, українцю, бережи свої набої,
Але життя убивців не щади!
Веди із ними кулями розмову!
Без них тобі свій рід не вберегти!» — так парафразував один учитель з Тернопільщини, засуджений за це на 7 років тюрми, відомий Симоненків вірш «Курдському братові».

Розвиткові процеси в уярмлених країнах йдуть в один тakt спільногого фронту, що його проповідує й організує АБН. Світово-політична ситуація з усе частішими спалахами збройних зударів, як наприклад останні весні події на Близькому Сході ще раз показують неминучість банкрутства політики гnilої співпартії і коаліції т. зв. рівно-

ваги сил між потугами. Розвиток світових подій, коли світ хоче врятувати себе від термоядерного Армагедону, доведе закономірно до визнання і нашої визвольної концепції, яка є єдиною альтернативою до атомної війни. У «Весні народів» 1848 року провалився Меттерніх зі своїм святотатським альянсом з російською царською тиранією, яка допомогла здушити повстання мадярів Кошута; але перспективно виграв Кошут, а не Меттерніх. І в наш час виграс новий Чупринка, а не Кіссінгер!

Нехтовані сьогодні поневолені народи, промовчувана ще нині Україна — це та надпотуга завтрашнього дня, яка перерішить вислід останнього переможного бою за дальшу долю всього людства. Час працює для поневолених, а не для поневолювачів і їх спомагачів! Ніякого миру волелюбних людей і народів з тиранами не було і бути не може, бо така вже підла натура тирана і його прокляття, що він мусить постійно нападати і поневолювати, щоб самому втриматися при владі.

Ми мусимо далі бути носіями, посланниками, місіонерами ідей воюючої України у вільному світі, ідей, що є спасенні теж для всіх народів і для всіх людей. Ці ідеї знаходять все більше розgłosу, визнання і підтримки серед кращих представників супільств вільного світу.

Світ ідей Валентина Мороза є світом завтрашнього дня, так як світ Леніна є світом чорної реакції, що мусить щезнути з лиця

землі! Морозів «Космач проти Вавилону» — в ширшому аспекті звучить — КІЇВ ПРОТИ МОСКВИ!

Дорогі Земляки!

Зібравшись сьогодні на II Світовому Конгресі Вільних Українців, ми закликаємо увесь світ до боротьби і змагу —

— за розвал російської імперії на незалежні національні держави поневолених досі народів, на чолі з Україною,

— за прогнання російських окупантійних військ і всього апарату терору з України і всіх уярмлених москалями країн,

— за свободу релігії, за права нації і людини,

— за скасування концтаборів і психіатричних тюрьм, що є ганьбою для всього культурного людства,

— за негайне припинення стосованих російськими деспотами хімічних і медичних засобів ламання волі і здоров'я борців за свободу творчості і за права націй, що є небувалим досі в історії варварством і беззаконням,

— за звільнення усіх національно, політично і релігійно ув'язнених,

— за звільнення Юрія Шухевича, Валентина Мороза, Святослава Караванського, Вячеслава Чорновола і багатьох інших ув'язнених і засуджених до 15 років важкої тюрми і 5 років за-

слання. Окрім культурних творців, караються у московських катівнях сотні і тисячі ув'язнених членів революційного підпілля, зокрема під закидом приналежності до революційної ОУН.

Ми закликаємо увесь культурний світ виступити в захист борців за права нації і людини перед садизмом московських тиранів. У наших зусиллях пам'ятаемо і про важливість наших Церков у житті і боротьбі нації.

Ми вітаємо з'єднання наших православних митрополій у єдиний Собор Української Автокефальної Православної Церкви, що логічно доведе до завершення в Українському Православному Патріархаті, бо автокефалія Митрополита Липківського — це прямий шлях до нього.

З великою радістю вітаємо рішення з 6 вересня 1973 р. Соборчика духовенства Української Католицької Церкви з благословенням Владики Кир Івана Прашка в Австралії, яке визнає найвищим авторитетом у нашій Помісній Українській Католицькій Церкві Блаженнішого Патріарха Йосифа і його Синод Єпископів, з постановою прилюдно поминати на Богослужбах, після Святішого Вселенського Архиєрея Павла Папи Римського — Блаженнішого Патріарха нашого Йосифа.

Українська спільнота чекає тотожного рішення всіх інших наших Владик, а від II Світового Конгресу Вільних Українців привітання нашого першого Патріарха УКЦ Блаженнішого Йо-

сифа, як рівно ж повної підтримки для правильної постави соборчика священиків УКЦ Австралії і Владики Кир Івана. Разом з усією українською спільнотою очікуємо врочистого проголошення найближчим Синодом наших католицьких Владик Українського Католицького Патріархату, очоленого Блаженнішим Кир Йосифом, в чому революційна ОУН запевнює свою беззастережну і повну підтримку.

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ!

Діймо, жертвуймо, борімся, щоб ворог дошкально відчув жибу наявність поза межами російської тюрми народів трохмільйонної української еміграції! Щоб наш приїзд сюди з різних країн світу на цей Світовий Конгрес не був лише ще одною парадною маніфестацією, але щоб ми нині внесли тверду внутрішню настанову — змінити дотеперішній стиль нашої постави до України з другоступневого порядку — на першої ваги категоричний імператив дії і боротьби, жертовності і самопопечності для України!

Покінчім раз на завжди на чужині з теоріями про дві батьківщини, що роздвоює душі нашої молоді, а йдім за покликом Василя Симоненка, який навчає:

Вибирати можна все на світі
сину,
Вибрати не можна тільки
Батьківщину!

(Закінчення на ст. 27)

Проф. Т. Ляхович

**ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ
до ЗСА проти віддання Східної Галичини під польське
панування**

Під тим заголовком бібліотека Британського Музею в Лондоні недавно віддала до загальноного вжитку документ з часів Визвольних Змагань 1917-1922 років. Цей документ, разом з іншими чисельними документами з тих часів, не були використані дотепер нашими істориками, а вони кидають багато нового світла на ту так занедбану сторінку в нашій історіографії, а це заходи нашого уряду в Україні, нашої еміграції і наших політиків нав'язати приязні зв'язки з західними державами, репрезентувати українську справу на мировій конференції в Парижі, а передовсім протидіяти ворожій нам акції поляків, Денікіна і большевиків.

Наша політична орієнтація до листопада 1918 р., себто до кінця війни була зв'язана з політикою Центральних держав. Доперва по закінченні війни новий уряд Директорії змінив пронімецьку орієнтацію і розпочав робити заходи до наближення наших самостійницьких орієнтацій до політики західних держав.

На початку 1919 р. Петлюра вислав спеціальну дипломатичну місію до Лондону, яка протягом 1919 року вислава цілій ряд письм, протестів, меморандумів до урядів у Лондоні, Парижі, на мирову конференцію,

до преси і поодиноких членів парламенту. (Збірка тих документів є оприлюднена тепер в бібліотеці Британського Музею). У Вашингтоні представником УНР був Ю. Бачинський (уроджений 1870 р., громадський і політичний діяч, член Національної Ради в Галичині, з Вашингтону переїхав до УССР, там був засланий і дальша його доля невідома).

Спеціальна Місія Петлюри в Лондоні і представника УНР у Вашингтоні мали нелегку працю до виконання. Опінія політичних кругів Лондону і на мировій конференції в Парижі не була корисна для української справи. Уряд війни, в тому часі, коли рішалася доля Східної Галичини, видав комунікат, в якому знаходиться таке речення:... «стверджено, що населення України затратило заінтересування власною незалежністю і очікує прибуття добровольчої армії Денікіна». В тому самому часі в Британськім Парламенті знаходився меморандум Денікіна, в якому він предложив плян своїх операцій в Україні, з узглядненням широкої автономії для України. Колчак у своїм манифесті до населення заявив, що буде карати смертю людей зв'язаних в якийнебудь спосіб з самостійницькими рухами в Україні.

На конференції в Парижі до-

мінуючу ролю з боку Чехословаччини відогравали тоді Масарик ~~Бенеш~~ Бенеш, а з боку Польщі Падеревські і Дмовські, які через весь час війни (1914-1918) працювали по стороні альянтів. Наша справа була тоді на Заході нова і її треба було розпочинати від початку. Дня 21 листопада 1919 року Рада Амбасадорів у Парижі видала наступне рішення в справі Східної Галичини: «Аж до остаточного рішення віддається Польщі мандат над Східною Галичиною, на протязі 25 років, який то час повинен вистарчити, щоб запровадити мир на тій неспокійній території.

По 25 роках Ліга Націй буде мати право рішити дальшу долю Східної Галичини або зарядити плебісцит. Однак, як поляки твердять, 25 років не вистарчаючий час, щоб усунути національні різниці і запровадити ефективну адміністрацію, яка опанує рутенське населення і приєднає його під польську суверенність. Згідно з договором, Галичина має одержати повну автономію і буде в федерації з Польщею. Львів та інші міста на тій території будуть узгляднені тим рішенням».

Вже 8 грудня 1919 р. Ю. Бачинський, як шеф Української місії у Вашингтоні, виготовив протест до Секретаря Стану такого змісту: «Як представник УНР в ЗСА маю шану предложить урядові Америки під розгляд наступне ствердження фактів і становище моого уряду та йому підлеглих громадян, у відношенні до рішення Ради Амба-

садорів віддати Східну Галичину під т. зв. мандат Польщі на протяг 25 років. Найперше я бажаю ясно представити територіальну суверенність (на підставі історичних і етнічних даних) моого уряду. В 1917 році, по упадку російської імперії, був створений уряд Української Народної Республіки, на південній території замешканій від найдавніших часів українським народом. Під кінець 1918 року українці Східної Галичини створили незалежний уряд Західної України, а в січні 1919 року УНР, як законодатне тіло проголосила злуку територій замешкалих українцями в бувшій Росії з такими територіями в бувшій Австро-Угорщині.

Віддаючи Східну Галичину під протекторат Польщі, на що український народ ніколи не походиться, створюється в той спосіб нове джерело неспокоїв, революцій і воєн. Спираючись на засадах свободи і самовизначення народів, хочу отсім подати до відома деякі факти з історії України, які поможуть зрозуміти сучасні українсько-польські дискусії і докажуть, що рішення в справі мандату Східної Галичини суперечать цілком зasadам, оголошеним президентом Америки. 8 січня 1918 р. президент Вільсон подав програму створення нової Європи, де між іншим читаємо:

Точка 10. «Народи Австро-Угорщини, яких місце серед народів ми бажаємо бачити забезпеченим, повинні одержати можливість до автономічного розвою».

Точка 13. «Незалежна польська держава повинна бути створена, в склад якої має входити беззастережно тільки польський народ, а Польща повинна мати вільний доступ до моря. Політична і економічна незалежність Польщі повинна бути за гарантована міжнародним договором».

А дня 4 липня 1918 р. президент у своїй промові заявив: «Зближаємось до кінця, за який усі народи світу борються, і який мусить бути розглянений заки наступить мир. Рішеннямоїної справи, чи то території, чи суверенности, чи економічних проблем, як рівно ж політичних взаємин, мусить бути вирішено на засадах добровільної згоди народів безпосередньо заинтересованих, а не на засадах матеріальних інтересів або користей різних націй, які мали б на узвізі свої власні користі чи зовнішні впливи».

Українці завжди респектували ті ідеї і засади і тепер у своїх жаданнях стоять на тому становищі. Навіть теперішній лідер нової польської держави, Падеревський признає і попирає ті самі ідеї. На великім зібранні поневолених народів середутої Европи, яке відбулося в Карнегі Гол дня 15 вересня 1918 р. Падеревський попирав і сам вручив президентові Вільсонові резолюцію наступного змісту: «Більшість мешканців Австро-Угорщини — поляки, чехословаки, українці, югослави, італійці, котрі були несправедливо і жорстоко використовувані меншістю німців і мадярів жадають

розвязання цієї держави і створення організацій згідно з їх власним бажанням».

Хай мені вільно буде звернути Вашу увагу на факт, що під оглядом раси, мови, географічного положення, економічного розвою, релігії, а далі політичної і національної свідомості, Східна Галичина не польська, але в переважаючій мірі українська. Населення Східної Галичини завжди гостро боролося проти всякої унії з Польщею і стреміло до з'єднення з Великою Україною, від котрої було відділене силово зброй. Західна Галичина є польська і належить до Польщі, так як Східна Галичина належить до України. Західна і Східна Галичина ніколи не були з'єднані. Вони були об'єднані аж під австро-угорським урядом, який віддав цілу Галичину під панування польським дідичам, в заміну за попередня уряду в парламенті у Відні.

Згідно з міжнародною енциклопедією, цла австрійська провінція Галичина (Східна і Західна) в 1910 році мала 58.55% поляків і 40.20% рутенців — урядова назва для греко-католицьких українців.

Згідно з австрійською урядовою статистикою, зладженою лідерами польських політичних партій в 1910 р. в Східній Галичині було 65.10% рутенців, 21.10% поляків і 12% жидів. Українці живуть в 48 повітах Східної Галичини, а згідно зі статистикою з 1910 р. в 10 повітах живе 90% українців, в 12 повітах 75%, в 16 повітах 66%, в 8 пр-

вітах 60%, а в 2 повітах 50% українців.

Дійсний відсоток українців є значно вищий, взявши до уваги факт, що статистику приготували польські урядовці, які натягали число поляків на свою користь.

Арнольд Тойнбі у своїй праці «Нова Європа», Лондон 1916 ст. 81-84 пише: «Віденський уряд купив попертя польської групи в парламенті у Відні, а в заміну віддав рутенців під політичний визиск полякам».

Я уродженець Галичини, знаю, що не знайдеться ніодна партія чи група серед рутенців, від консервативних католиків до Соціал-Демократів, які погодилися б на унію Східної Галичини з Польщею. Польський уряд був і є свідомий того факту і тому відкидає усякі можливості плесбісциту на тих територіях. Польща бойтися плесбісциту, і за містъ плесбісциту зайняла збройно Східну Галичину, уживаючи до цього військо, яке було призначене на інші цілі. Це правда, що від кінця 14 століття аж до 1772 р. Східна Галичина (або як тоді звано цей край — Мала Росія або Рутенія) була під польським пануванням, однак треба тут підчеркнути, що це панування наступило по важкій боротьбі, а українське населення завжди боролося на протязі 6 століть проти польського панування, а усі заходи і пресії польського уряду не змінили релігійні національності цього населення. Коли польські селяни зносили тягар панщини без про-

тесту, українське населення Галичини гостро протестувало про ти нарушування їх прав і часто виступало до одвертої боротьби.

Як клер, так і шляхта і польська аристократія ніколи не змогли з'єднати собі місцевого населення. В 1648 р. усе населення України постало проти Польщі і це було причиною послаблення польської держави і її розбору між чужі держави (гляди Брікнер, Бобжинський і Закшевський).

Українсько-польський антагонізм не послаб, противно зріс після розборів Польщі, коли в 1772 році території Східної Галичини, разом з князівством краківським, Затор, Осьвенцим і Західна Галичина стали австрійською провінцією. І тоді по раз перший в історії ті дві провінції були з'єднані в одну адміністративну одиницю, під новою назвою Галичина. Це було доконане Габсбургами для своїх егоїстичних династичних цілей. Це була політика віденського уряду мати в кожній провінції по дві національності, щоби вигравати одну проти другої, не допустивши жадної до створення власної адміністрації. Українці при кожній нагоді домагалися, щоби Галичина, найбільша провінція Європи, була знова розділена, згідно з національним принципом, на західну польську і східну українську. Але польські лідери зуміли знівечити цей плян, заключаючи тайний договір з цісарем Франц Йосифом I в 70-их роках минулого століття, в якому за ціну задержання адміністрації в своїх руках, по-

РОЗВІЙ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ

Від найдавніших часів люди інтересувалися політичним життям, воно є так давне, як далеко сягає пам'ять історії. Навіть на найнижчім щаблі розвитку людина інтересувалася політикою, не розуміючи її очевидно, бо політичні питання заторкували її життя — родовий чи племінний устрій, право власності на певну територію, на якій її плем'я могло спокійно полювати, випасати худобу чи управляти ріллю, війна чи мир із другими племенами, питання хто мав право їм наказувати, ними рядити, отже організація влади і т. п. все це є політика.

Христофор Морріс каже в своїм творі «Західня політична думка», що політичне життя є передісторичне і підсвідоме, люди завжди жили і будуть жити політично, хоч не завжди думають

ляки обіцяли повну піддержку віденському урядові.

На це вказує факт, що по війні альянти домагалися видачі теперішнього польського міністра закордонних справ Білінського, колишнього австро-угорського міністра фінансів і губернатора Боснії, якого обвинувачується за спричинення війни (1914-1918). Цей тайний польсько-німецький договір був уважаний чехами як зрада в справах словянських, ослаблюючи в той спосіб становище словян у віденськім парламенті.

(Далі буде)

політично. А св. Августин каже в «Сівітас Террена», що Бог є Богом порядку і хоче, щоби люди жили упорядкованим життям. Людина не буде щасливою, доки не знайде свого місця в усталенім правопорядку річей». Подібну думку висловлює Арістотель, який каже, що «людина є державнотворчою істотою».

Політичне життя в модернім розумінні існувало теж на американському континенті з хвилиною появи там білої людини. Північна Америка була незнана для світу до кінця 15 століття. В жовтні 1492 року еспанський монах Христофор Колюмб, шукаючи нової дороги до Китаю й Індії, випадково, «по дорозі» відкрив 4-ий континент. Це геніяльне відкриття мало колосальні наслідки для цілого земного гльобу під оглядом економічним, торговельним, культурним і політичним.

Первісними мешканцями Америки були індіяни, монгольського походження, які причалювали сюди групами від початку неолітичної доби. Вони створили в Мексіко і в Південній Америці високу цивілізацію, від якої залишилися руїни замків, святынь та інших публічних будівель, що носять сліди високої архітектурної штукти, яку можна порівняти зі старинним Єгиптом і Мезопотамією. Вона єзна на в історії як цивілізація інків і азтеків. Деякі з тих племен були зорганізовані в комуни, а в Мексіко приносили богам людські жертви. Вони створили силь-

ну імперію азтеків, яку здобув в 1519 р. Гернандо Кортес. Державу інків у Південній Америці здобув 1532 року Франціско Пізарро і від 16 століття зачинається інвазія нового світу європейськими імігрантами.

Північну Америку опанували англійські колоністи і вона скоро попадає в колоніальну залежність від Англії. Двістолітній колоніальний режим, який використовував економічно 13 колоній, на які була поділена Північна Америка, скінчився в 1775 році американською революцією проти Англії. В розгарі революції, в заграві пожежі була проголошена в 1776 р. в Філадельфії Декларація Незалежності, яка пірвала всякі з'язки з давньою метрополією і підняла колонії до боротьби за незалежність.

Жорстока 8-літня війна, ведена із змінними щастям, під уміливим проводом Джорджа Вашінгтона закінчилася капітуляцією Англії в жовтні 1781 р., а в вересні 1873 р. підписано в Парижі міровий договір, який визнавав незалежність 13 колоній, що об'єдналися в З'єднані Стейти Америки. В 1787 році ухвалено нову конституцію, що стала підставою демократичного устрою Америки.

Громадська війна 1861-1865

Процес перетоплювання різних національних груп імігрантів в одну національну спільноту не проходив легко. Тут діяли різні дезінтеграційні чинники, як різниці національні, релігійні, станові, політичні, регіональні

і т. п. В американськім «мелтінг-пот» зустрілися імігранти з Англії, Франції, Італії, Швеції, Норвегії, Німеччини, Польщі, що належали до різних релігій; тут були римо-католики, англіканці, кальвіністи, протестанти, гугеноти з Франції, квакери, жиди і т. п. З такої Вавилонської вежі національних груп, з мозайки різних характерів, темпераментів, поглядів не могла зродитися без породових болів одна велика нація.

Деякі стейти виявляли сепаратистичні тенденції і нерадо резигнували із своєї стейтової самостійності на користь федерації. В додатку тут діяли ще різниці класових інтересів. Власники корабельних ліній з Нью Йорку, які були заангажовані в міжнародних торговельних трансакціях, домагалися вільної торгівлі, а малий фабрикант, скажім з Міссурі, який щойно зачинав розбудовувати своє підприємство, домагався митної охорони

(Продовження з стор. 21)

Так як не можна обирати собі рідну МАТИР, бо вона лише ОДНА-ЄДИНА нам дана. УКРАЇНА має бути в центрі всієї нашої уваги і щоденної дії.

Прапорне гасло нашої доби ззвучить: «КИЇВ ПРОТИ МОСКОВІ». Під цим гаслом прийде наша остаточна перемога. Для її здійснення ми чуємо це: вже йдуть, вже маршують —

РОЗРЕЗАНІ, ЗАЦЬКОВАНІ,
УБІТИ —
ПДВОДЯТЬСЯ І ЙДУТЬ
ЧИНИТИ СУД!
Суд над Москвою!
Так, БУДЕ СУД І БУДЕ КАРА!

для своєї продукції перед заграницюю конкуренцією, фармер з південних стейтів хотів високих цін на збіжжя і низьких залізничних тариф, а власники залиничих ліній були заінтересовані у високих оплатах за перевіз товарів.

З тих то причин особливо гострий антагонізм витворився між південними і північними стейтами. Південні стейти були рільничі, великі землевласники вирощували бавовну, збіжжя, тютюн та інші продукти, використовуючи невільницю працю муринів. Північні стейти були індустріальні, заселені робітниками і ремісниками з Європи, яких південні фармери називали з гордою янкесами, а ті називали південних бавовняними сnobами. Тарифові бар'єри, якими Північ охороняла своїх продуcentів і проблема невільництва довели до відірвання південних стейтів, що стало причиною громадянської війни.

Янкеси були в країй ситуації, бо мали сильну флоту, яка заблькувала Південь, не допускаючи доставки зброя з Європи і по 4 роках жорстокої братовбивчої війни південні стейти скаптулювали. Громадянська війна мала великий вплив на розвій соціальних і політичних відносин в історії Америки. Передовсім скасовано невільництво, що стало чорною плямою демократично-ліберального устрою американського народу. Ліберальні ідеї, виражені в Декларації Незалежності і в Конституції, що гарантували особисту свободу кожній одиниці американського

народу, ніяк не можна було погодити з невільництвом муринів, яких використовували як дешеву робочу силу бавовняні льорди.

Декларація Незалежності голосила, що всі люди є сотворені рівними, що Сотворитель обдарував усіх рівними правами — правом до життя, свободи і щастя. Для забезпечення тих прав є встановлені уряди, джерелом влади яких є народ. Якщо якийсь уряд надуживає ті права, то народ може змінити або усунути такий уряд і вибрати новий, організуючи його владу на таких принципах і в такій формі, які, на його думку, найкраще забезпечують його безпеку і щастя.

Полудневі теоритики старалися знайти витправдання для невільництва муринів, шукаючи паралелі в феодалізмі і панщині в Європі. Але їх порівнання було невлучне, бо в Європі після французької революції і Весни народів відбувався лібералізаційний процес, процес свободи народів і людини, а на Півдні Америки ішов зворот до феодалізму середньовіччя. Проблема невільництва була широко дискутована в Конгресі, в пресі і в політичній публіцистиці. Більшість публічної опінії була за знесенням невільництва, оборонцями були ті, що мали користь з невільничої праці муринів, південні великі землевласники. Конфлікт у справі невільництва був одною з причин сецесії південних стейтів, що довело до громадянської війни. Сьогодні в ЗСА є 24 мільйони муринів, які

пізнали свою силу і домагаються рівних прав. Це є неабияка проблема для Америки — гріхи предків мстяться на потомках.

Після закінчення громадянської війни приходить буйний розвій індустрії, а з ним концентрація капіталу в руках підприємчих одиниць чи трестів, що створює модерний капіталізм. Глибокі зміни в економічному житті змінюють радикально соціальну структуру народу, настає поділ на класи, а з ним приходить класова боротьба між капіталістами і робітниками. Появляється ряд апологетів капіталістичного устрою, між якими на чолове місце висувається Вілліям Грегем Самнер. В. Г. Самнер позитивістичний теоретик, прихильник соціального дарвінізму, завзятий оборонець капіталізму, обґрунтував свої матеріалістичні теорії в творі «Фольквейс» (Дороги народу). Ось декілька з його теоретичних міркувань:

«Є чотири головні мотиви поступовання людей — голод, любов, гордість, страх. Н. пр. коли людина є голодна, то вона на перше місце, перед усім іншим, ставить заспокоєння голоду. Та теорія як стимул діяння ставить заспокоєння елементарних фізіологічних потреб людини, її тваринну частину, нехтуючи її духову, Божеську сторону.

«Прогрес осягається через на-
громадження капіталу, а капі-
тал здобувається працею, само-
запереченням, науковою серед загаль-
ної конкуренції і боротьби за існування, в якій перемага-
ють сильніші». (Аллюзія до тео-

рії Ніцше про надлюдину). «Краса, гуманізм, воля — всі ті поняття є на другому місці перед економічним добробутом і силою». «Концентрація капіталу є найвищим соціальним добром. Чим більше хто нагромаджує капіталу, тим краще служить він спільноті. Ідеї добра і зла постають з примітивної думки власної користі».

Матеріалістичний суб'єктивізм Самнера признає тільки такі чесноти чи прикмети, які причиняються до матеріального добро-
бути. Правда, великий капітал стимулює індустрійний розвій, штовхає людство до поступу і цивілізації, але неконтрольованій капіталізм експлоатує пра-
цю робітників, зроджує монополізм і класу плюtotократів, які використовують фінансову силу для власних цілей, часто супере-
ничих з добрим загалу.

Політичні партії

В парі з індустрійним прогре-
сом зростає заинтересування мас політичним життям, з'являються політичні партії, без яких годі уявити собі сьогодні справне функціонування державного апа-
рату. Американський політич-
ний устрій був від 1860 року, згідно з англосакською тради-
цією, дво-партийний. Демократична і Республіканська партії формують через двісті років по-
літичне обличчя одної з наймо-
гутніших держав світу. Час до-
часу з'являються менші ефемер-
ні партії, які однаке не відігра-
ють поважнішої ролі в полі-
тичнім житті Америки.

Демократія походить від гре-

цького слова «демос» — народ і «кратео» — панью, отже, народовластя. Арістотель твердив у своїй «Політиці», що є 6 родів урядів: 3 добрі і 3 злі. Три добрі є: конституційний, аристократичний і монархічний; три злі є: демократичний, олігархія і тиранія. Демократичну партію оснував третій президент ЗСА, Тома Джефферсон. Її програма голосила безпосередній контролю уряду, охорону прав стейтів перед федеральним урядом, поширення виборчого права, гарантію особистої свободи кожної одиниці, низькі тарифи. Президент Рузвельт зреволюціонізував своїм «Ню Діл» американську політичну теорію і практику, поширивши права федерального уряду. Демократична партія розкололася на тлі конфлікту в спріві невільництва. Та частина, що була за знесенням невільництва, відкололася і створила Республіканську Партію 1854 року.

Демократична партія зачала поступово затрачувати свої первісні ідеали — пошанування права, засади християнської моралі і патріотизму. Бувший секретар Стану, Джон Фостер Даллес писав: «Рівнобіжно як зростала наша матеріальна сила, заникала наша духовна сила. Наші світогляди ставали щораз вужчі, заникав дух нашого післанництва. В нас добавчували більше можливе джерело гроша і земних дібр, ніж джерело ідей та духовного проводу. Можливо ми маємо певнісяги на військовому полі, але за те ми потерпіли втрати моральні і психолого-гічні».

Ізоляціонізм

В 1801 році президент Джефферсон заявив у своїй декларації, що Америка шукає миру, торговлі і приязні зі всіми народами, але не входить в союзи з жадними. Та декларація стала підставою ізоляційної політики Америки, що була довгі роки направлена в її закордонній політиці. Ті принципи американської закордонної політики підтверджив Дж. Монро 1823 року свою доктриною, яку можна коротко схарактеризувати — «Америка для американців». Її засади є: 1) Американський континент не може бути предметом колонізаційної політики європейських держав, 2) Всякі намагання з їх сторони закріпити свою систему в якійнебудь частині цієї гемісфери ЗСА будуть уважати загрозливими для миру та американської безпеки. Цю доктрину підтверджено в 1845 і 1848 роках, з нагоди протесту Америки проти втручування Франції в справі Мексіко.

Не зважаючи на свою політику ізоляціонізму, Америка зачала встравати в спір Тексасу з Мексіко, що довело до війни 1846-48 р. ЗСА війну вигrali, у висліді чого Мексіко віддав Америці Тексас, Нове Мехіко, Каліфорнію і західне побережжя. В Мексіко існувало невільництво і враз з новими територіями Америка перебрала і ту велику проблему, що мала колosalний вплив на дальший розвій подій на четвертому континенті.

Еспанська війна

Після здобуття незалежності

Америка сконцентрувала всю увагу на свої внутрішні справи, на розбудову промислу, рільництва, транспорту і на забезпечення своїм громадянам добробуту. Але під кінець 19 століття певні справи змусили її вийти з власного гетта і глянути даліше поза свій загумінок. Населення Куби підняло повстання проти колоніяльного режиму Еспанії. Америка, як волелюбна держава, піддержувала Кубу в її боротьбі за незалежність і це довело до еспансько-американської війни в 1898 р., яка закінчилася програною Еспанії, а Ку ба стала незалежною державою.

З вибухом I світової війни Америка вірна своїй політиці ізо ляціонізму, проголосила нейтральність. Але розвій подій на європейськім театрі війни змусив її виплисти на бурхливі води світової політики і в 1917 році Америка виповіла війну Німеччині. Війна закінчилася капітуляцією Німеччини і розпадом Австро-угорської монархії, на руїнах якої постали самостійні національні держави — Польща, Чехо-Словаччина, Югославія. Президент Вільсон проголосив 14 пунктів, скерованих проти центральних держав-імперій. На жаль його пункти не заторкували найгіршої російської імперії, а залишили її як ятірочу рану на міжнародному організмі націй, яка ятре до сьогодні і загрожує мирові і правопорядкові у світі.

Після закінчення I світової війни Америка знова замкнулася у своїм ізоляційнім гетті і не стала навіть членом Ліги Націй, хоч її творцем був прези-

дент Вільсон. Бурхливі події в міжнародній політиці між двома світовими війнами, як агресивна війна Японії в Манджурії, домашня війна в Еспанії, зайняття Етіопії Італією, фашизм, гітлеризм не збуджували більшого заінтересовання Америки; вона була задоволена, що Атлантичний океан охороняв її від твої світової бурі. Вкінці прийшла II світова війна — смертельний змаг між двома світами, близкавичні успіхи Гітлера і през. Рузвелт зрозумів, що в тій ситуації Америка не може зістатися нейтральною, що Атлантичний океан не охоронить її і вона «ноленс-воленс» буде змушена станути віч-на-віч з тими подіями які відбуваються в Європі і будуть мати глобальне значення світового маштабу. Він мусів ужити увесь свій авторитет, щоби перебороти опозицію в Конгресі проти виповідження війни Німеччині.

Німеччина війну програла, німецькі воєнні злочинці зістали покарані міжнародним трибуналом в Нюрнберзі, але Америка, а з нею і західний світ війни не вигrali. Мілітарно, на фронтах так, але під політичним і моральним аспектом Америка програла, виграла єдино Москва, яка поширила кордони своєї імперії по Берлін, сягнула аж до Середземного моря, втягаючи в орбіту своїх впливів Румунію, Болгарію і Мадярщину.

Післявоєнна політика Америки відносно СССР накреслена на конференціях в Ялті, Тегерані і Потсдамі, була незмінна, незалежно від того, хто сидів на президентському кріслі у Білім До-

мі, почавши від Рузвелта аж до Ришарда Ніксона. Спочатку це була політика епізменту, пізніше контейнменту і врешті холодна війна нервів. Американці не розвинули політичної думки, ані не видвигнули власної політичної доктрини, як практичний народ, вони сприймають явища життя в усіх його формах, в тім і політичній, в емпіричний спосіб, себто досвідчальний, який ігнорує логічну аналізу і теоретичні міркування, проходить по поверхні явищ, не розкриваючи їх глибших зв'язків і законів розвитку. Для емпіризму в науці і політиці характерним є нерозуміння загальних цілей і перспектив, заперечення значення теорії. Де Токвіл писав сто років тому: «Я думаю, що в жадній країні цивілізованого світу не присвячують менше уваги філософії, як в ЗСА». Цю думку підтвердив пізніше Джеймс Ерайс, який писав: «Американці не створили жадної політичної школи, на які є поділена Європа, вони навіть не знають їх назв». Адамс визнавав із стародавніх політичних письменників тільки Арістотеля і Ціцерона. Платон наповняв його відразою, особливо його плянова політична спільнота. Зі всіх політичних доктрин Платона він призначав тільки звільнення від обов'язку військової служби.

Американську закордонну політику формує президент, враз із штабом дорадників, яких він добирає із т.зв. «знатців» Сходу Європи, що є звичайно русофілами. Конгрес, преса, публічна опінія є тільки контрольними гамульцями, з якими президент

може, але не мусить числитися. Американський президент має великі повновласті та екзекутивну владу, так у внутрішній, як і зовнішній політиці. Ті повно власті гарантує йому конституція, яка каже, що виконна влада національного уряду передається легально президентові ЗСА. Президент назначає федеральних суддів, включно з Найвищим судом, підписує закони, ухвалені Конгресом, з правом вета, призначає амбасадорів і консулів до чужих держав, призначає секретарів поодиноких Департаментів (міністрів), яких є 14, веде закордонну політику, має право помилування для засуджених, є головним командантом усіх збройних сил ЗСА і міліції в поодиноких стейтах. Це є найбільша влада, яку має голова держави в якійнебудь демократичній країні світу. Мимоволі насувається думка, що така велика екзекутивна влада може легко перетворитися в диктатуру в руках амбітного президента. Але конституція забезпечує американський народ перед такою можливістю постанововою, що одна особа не може виконувати уряд президента більше як дві каденції, то є 8 років.

Говорячи про дорадників президентів, не від речі буде згадати про бувшого дорадника президента Ніксона, а теперішнього Секретаря Стану, д-ра Генрі Кіссінґера. Кіссінгер зробив блискавичну кар'єру в науковім і політичнім світі. Як молодий 15-річний хлопець, з жидівської родини в Німеччині, виїмігровав в 1938 році до Америки, де закінчив з найвищими гонорарами

Гарвардський університет і став професором політичної економії. Він задокументував свою політичну філософію численними статтями в багатьох журналах і книжках, на теми — історія дипломатії, нуклеарна стратегія і зовнішня політика та інші, чим звернув на себе увагу Ришарда Ніксона вже давніше. Він став центральною фігурою для пресових конференцій, телевізийних інтерв'ю, цікавою персоною для журналістів, які жартібливно називають його «Гер Коктор», Генрі де Кісс, «сіра еміненція за білим троном», «сучасний Меттерніх», якого він подивляє у своїй праці «Відновлений світ».

Президент Ніксон не виносить жадних важливих рішень у справах закордонної політики без консультацій із своїм бувшим дорадником, а теперішнім Секретарем Стану. Близький інтелект і політичний реалізм творять незлу комбінацію політичної симбіози, хоч з їх політикою ми часто не погоджуємося. Д-р Кіссінгер рекомендує глобальну концепцію у зовнішній політиці, яку ціхував протягом останніх декад раз надмірний ідеалізм, то знов прагматизм. Він має правильний підхід до питання американсько-советських взаємовідносин. «Для нас» — писав він — «договір має правну і моральну зобов'язуючу силу, а в Советів договір — це тільки передишко в постійній боротьбі».

«Сучасну добу характеризує змагання між силами революції і консерватизму. На барикадах революції стоять пророки і за-

войовники, а консерватизм ре-презентують політики, які ста-раються задержати статус кво політикою балансу сил. В такій ситуації ЗСА мусять перестави-ти свою закордонну політику із суб'єктивного ідеалізму на рей-ки національних інтересів Аме-рики. Якщо мир, який розумі-ють, як занехання війни, є го-ловною метою групи потуг, між-народний правопорядок є на лас-ці найбільш агресивного члена інтернаціональної спільноти» (алюзія до Москви).

Це є головні думки, висловле-ні в його творах: «Нуклеарна зброя і закордонна політика», «Конечність вибору», «Відновле-ний світ». Д-р Кіссінгер відіграв важливу роль в закінченні в'єтнамської війни, яку закінчено в типово американський спосіб — на пів дороги. Це класифікується як великий успіх през. Ніксона, що осягнено «мир з гоно-ром». Який же це мир, коли амери-канці, вицофуючись із Пів-денного В'єтнаму, залишили там понад 145.000 ворожих військ, які далі ведуть війну. За-віщо втратило життя понад один мільйон осіб, військових і цивіль-них, на фронтах і помордованих комуністами жінок, дітей і стар-ців? Це є мир могил, мир за-звільнення кількох сотень аме-риканських полонених, а не «мир з гонором».

Президент Ніксон своїми по-їздками на прощу до червоних Канос в Пекіні і Москви влітку 1973 року підірвав авторитет президента ЗСА, а своїм догово-ром з Брежнєвим зрадив понево-лені нації в російській імперії.

ЖУРНАЛІСТИКА, ПРЕСА І МИ

Велика сила в сьогоднішньому світі — журналістика. Гете казав, що 90% людей узалежнюють свою поведінку від людського поговору, а не від власної второпості чи ініціативи. Сьогодні на місце того «людського погляду» прийшла преса, яка, своїм впливом керує світом та ініціативою навіть великих

Ніксон рятує дряхлу імперію Брежнєва збіжжям, технікою і позиками, так як Рузвельт рятував Сталіна, а Айзенгавер Хрущова і тому він є співвідповідальний за скріплення терору і русифікації в поневолених країнах.

Лондонський «Дейлі Телеграф» подав відомість, що під час комуністичного фестивалю молоді в Берліні прийшла на адресу редакції записка українською мовою такого змісту: «Уряди ЗСА та інших капіталістичних країн беруть на себе відповідальність за посилення терору проти нас і за нову хвилю сталінізму в Україні та в інших советських республіках, бо вони домовляються з Москвою, не вимагаючи від советського уряду, щоб він респектував національні і людські права». Під запискою є підпис: Український Національно-Визвольний Фронт. Так думають наші борці за свободу в Україні і може вже недалеке майбутнє покаже черговий раз правильність нашої політики і згубність нерозумної політики Заходу.

(В.Л.)

люді.

Промоляючи до журналістів, папа Павло VI сказав, що преса це нервова система модерного життя. Це не пересада. В організмі нервова система керує всіми чинностями, зокрема нашими змислами. Сьогодні преса стала оком, вухом і дотиком, яким суспільства сприймають по дії. Журналісти це велика сила нашої цивілізації. Вони не лише дають нам факти, не лише говорять про щоденні події з життя світу, але й відповідно насвітлюють їх, дають свої зауваження, творять опінії й оцінки осіб, подій, напрямків. Все то споживає читач, для якого часопис — небайдужна щоденна їжа.

Коли в руках журналістів така велика сила й можливість впливу, сама собою насувається думка, що цю силу люди можуть уживати й у невідповідний спосіб, навіть на шкоду. Відкриття атомової енергії — це великий здобуток людства, але його вжито і для великих користей у промислі й для великої загрози: фантастичних зброях, політичного напруження, та для небезпеки людського життя. Коли преса в руках безвідповідальних людей, звихнених доктринах, коли її ціллю лише сенсація, вона може натворити в суспільствах трійливі ферменти, гризni, ненависті, поділи, напруження, які захиataють гармонійну працю й життя народу. Тому до преси й до журналістів треба мати відповідні вимоги. Має ці вимоги. Церква в моральній ді-

лянці, тому стежить пильно, чи цей засіб інформації правильно вживають. Ми християни маємо бути зразком, а християнська преса є духовні особи, які займаються журналістичним ділом — мають дати приклад, як цей могутній засіб повідомлення сто сувати здорово і корисно у нашому житті для творчих, виховних і шляхетних цілей. Коли б частину світської преси мав захопити в свої руки «батько ложі і тьми», то це не могло б статися у здоровому народі, який живе з Богом.

Одна вимога до журналістів і преси: служба для правди! «Ваше слово хай буде «так-так», «ні-ні». А що більше над це, «то це від лукавого» — каже наш Спаситель, що прийшов у світ дати свідоцтво правді. «Читач хоче чесної, точної, повної, над усе правдивої документації» нагадував папа журналістам світової преси. Журналістика є преса, — це служіння народові є правді. Коли вони цього не сповняють, їхня праця даремна і шкідлива. «Журналіст має керуватися любов'ю до правди, працьовитим дослідженням подій і фактів, прямолінійністю, людяністю і здібністю до діялогу» — казав папа. Коли цих прикмет люди пера не мають, вони йдуть на служіння темним силам, які роз'їдають організм суспільства, або уподібняться до «сліпців, що хотуть вести сліпців».

Коли журналіст і преса не працюють для правди, вони працюють для ложі. Немає третьої можливості. І це, на жаль, часте явище сьогодні, коли преса

деяких держав пише всупереч правді своїм ожебраченим народам, що вони багаті, вільні, і живуть найщастливішим життям на світі.

Інші ж зі страху, чи з інших мотивів, замовчують правду і вдоволяються дрібничками буденного життя. Замовчувати правду — це прикмета душевно хворої людини, подібної до Шевченкових дядьків, які:

Сиділи, слухали, мовчали,
І мовчки чухали чуби,
Німій, підлій раби...

Є люди, які мають страх перед правдою, бояться її, бо вона ажо переслідує їхні нечисті сумління або їх, за нашою приповідкою, — «коле в очі». Журналісти з такими прикметами занedbують свої обов'язки і заводять свої суспільства в духове рабство.

Ми, українці маємо, дякувати Божові, досить чисельну пресу у т. зв. вільному світі. На жаль не маємо доволі людей пера, не маємо професійних журналістів великого калібру. Це помилка нашого минулого і велике завдання, що його мусимо виповнити в новому поколінні чимскоршє, щоб нашу пресу поставити на належний рівень. Не маємо скорідинованої і зорганізованої пресової служби. Працюємо в різний спосіб, часом у різних напрямках по різних континентах, необ'єднані, як одна сильна одиниця для однієї цілі.

Наша християнська преса надто скромна й ще більше роздріб-

лена, «парафіяльна» та «дрібничкова» у своєму змісті. Хотілося б тут згадати слова папи Пія X: «Чомусь люди не хочуть зрозуміти, як дуже важлива під сучасну пору католицька преса! Даремне будуватимете церкви, ставити школи, основувати місії: всі ці ваші благородні почини підуть надаремне, коли не навчиться орудувати тією зброяєю, якою є чесна католицька преса!» Це сильні слова.

Та найбільшоє, що деякі люди в нас уживають журналістичного чорнила для брудних цілей: для підліх наклепів, для кирині, брехні й жахливих інтриг. Це юдина робота. По архівах залишається вонючій колючі будяки їхньої творчості, як згадка тієї зрадницької роботи у

важкий час нашої Церкви й нашого народу. Своєю писаниною вони намагаються збурити трудом збудоване. Іншої цілі в них немає, тому вони дбайливо скривають своє бідне існування. Коли б таке «чорнило» було в руках духовної особи, то треба навести слова Христові, що краще, «Щоб не родився був той чоловік».

Працюймо для правди на журналистичному полі! Не біймося правди, хочби вона була важка й хочби говорила про нашу незадарність! Борімся за правду і дбаймо, щоб вона жила в нас, бо тільки «правда визволить нас»!

(За «Вістями з Риму» ч. 3/73)

КОДЕКС ЕТИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

Схвалений Другим З'їздом Українських журналістів Америки і Канади.

Український журналіст, без уваги на те, де він живе та в яких обставинах працює, повинен уважати себе органічною складовою частиною великої міжнародної спільноти журналістів, першим головним обов'язком яких є правдиво, об'єктивно і вповні інформувати читачів і суспільство та з'ясовувати й коментувати події виключно на базі перевірених фактів та згідно із своїм найкращим знанням, свою совістю та своїми переконаннями.

Мавши на увазі факт, що в сучасній окупованій Україні преса є журналістика, як і все жит-

тя поневоленого народу, всецілло підпорядковані тоталітарному окупаційному режимові та змушені служити виключно його злочинним цілям та інтересам, український журналіст у вільному світі є головним виразником вільної української преси. В таких обставинах український журналіст у вільному світі має виконувати не тільки завдання всіх професійних журналістів у широкому світі, але має ще окрему, історичну місію поширювати правду про Україну, обороняти права української нації на рідну, ні від кого незалежну народоправну державу, плекати й розвивати українські націона-

льно-політичні й культурні традиції, розвивати й поглиблювати українську політичну думку та підтримувати всі почини, що сприяють політичному, культурному й економічному організаційному розвиткові української громади у вільному світі. Тим то український журналіст є не тільки виконавцем своєї професії, але рівночасно й оборонцем прав свого поневоленого народу, отже є українським громадсько-політичним діячем. Це накладає на нього подвійний обов'язок зберігати у виконуванні журналістичної професії засади етики й громадської моралі та як журналіст-публіцист і людина поводитись так, щоб серед своїх і чужих викликати пошану до себе та української журналістики.

Українська преса у вільному світі користується повною свободою друкованого лова, гарантованого конституціями і законами цих країн. У цих ідеальних умовах виконування своєї професії український журналіст зобов'язаний з власної і непримушеної волі респектувати й підтримувати конституційно-народоправний устрій цих держав та ставитись лояльно до їх установ зберігаючи та виконуючи при цьому право і обов'язок з'ясовувати своїм читачам урядову політику цих країн на базі практичної аналізі та крізь призму не тільки державних устроїв та інтересів цих країн, але й ідеалів та змагань України й українського народу.

Щоб могти успішно виконувасти ці свої професійні завдання та окрему місію вільної української

преси, український журналіст у своїй праці повинен керуватися такими основними етичними зasadами:

1. Підставою журналістичної праці є повне і беззастережне пошанування правди. Правда мусить лежати в основі всіх інформацій і всіх тверджень. Поширювання вісток чи тверджень, не опертих на безперечних фактах, подавання здогадів і гіпотез за факти, базування висновків та зокрема закидів і обвинувачень на здогадах або неперевірених фактах суперечить основній засаді журналістичної етики.

2. Етичне відношення журналіста до правди повинно проявлятися в його готовості змінити свою думку та одверто призватись до помилки, якщо така трапиться. Журналіст повинен бути відважний і твердий у своїх поглядах і переконаннях, але водночас має уважно й об'єктивно та без будь-яких упереджень вислухувати другу сторону і призначати доказану фактами правдивість чужих аргументів.

3. До основних етичних засад журналіста належить докладність, дбайливість і добра воля у збиранні і передачі вісток, так і в коментуванні та вияснюванні подій, при чому думка про загальне добро завжди мусить мати перевагу над інтересами одиниць чи груп.

4. У виконуванні своєї професії журналіст завжди повинен змагати до найвищої компетентності і знання справи та вияв-

ляти такт і зрозуміння у відношенні до інших. А тому, що професія українського журналіста тісно пов'язана з ідеями й ідеалами української визвольної проблематики та оборонюю Української правди, український журналіст повинен відзначатись та виявляти прикладну ідейність і некорисливість.

5. Журналіст зловжив би своєю професією, якщо писав би проти власного знання фактів і проти власних переконань та-кож тоді, якщо від нього вимагали б цього його працедавці чи керівники його політично-партійного проводу.

6. Добра воля, подібно як і правда, мусить бути основою журналістичної праці. Передача вісток чи їх коментування із свідомою злонаміреністю є порушенням журналістичної етики.

7. Подаючи вістки чи коментарі вповні з інших друкованих джерел, треба обов'язково відкликуватись на їх джерело. Повний передрук без подання їх первісного джерела є так само неетичним, як присвоєння чужої власності.

8. Журналіст має право і обов'язок обороняти свої погляди та тіддавати під сумнів і полемізувати із поглядами суперечни-ми. Але в полеміці журналіст зобов'язаний не тільки до максимальної об'єктивності, але й джентельменства. Він грубо порушив би журналістичну етику та зловжив би свою професією якщо промовчував би факти чи перекручував правду для оборо-

ни своїх поглядів.

9. Критика подій, явищ і поглядів так само належить до журналістичної професії, як інформування про них. Але кожна така критика мусить бути базована на правді і фактах та мати на увазі цілість української справи і добро всієї української спільноти. У критиці, як і в полеміці, треба зберігати спокійний тон, вистерігатись образливих висловів та виявляти максимальну добру волю. Пишучи про рідні установи й організації, можна і треба їх критикувати, коли є до цього причина, мавши на увазі, що конструктивна критика є основним привілеєм вільного суспільства та передумовою його розвитку. Але в такій, як і кожній критиці треба відкликатись на дійсні, перевірені факти та мати на увазі добро і покращання цих установ, а не їх упадок, чи тільки критику для критики. В полеміці з іншими думками і поглядами треба обов'язково в цілості наводити текст того вислову, до якого полеміка відноситься. Було б порушенням журналістичної етики лаяти, дискримінувати чи відсуджувати від чести особу чи групи осіб тільки за те, що вони мають інші погляди. Кожна людина має право на власний погляд, а помиляться є людським. Добра практика журналістичної професії вимагає, щоб усі матеріали із закидами та критикою були підписані дійсним прізвищем чи відомим професійним псевдо — або криптонімом автора.

10. Український журналіст повинен давати приклад політич-

МИ ВІТАЄМО ЗАГРАВУ ПЕРЕМОЖНОГО РАНКУ

Вольфганг Штравс, випробуваний приятель України, що довгі роки був ув'язнений в московсько-большевицьких концтаборах разом з українськими борцями, на прикладах невгнотої боротьби України вітає сяйво надходячого ранку перемоги.

Напередодні Дня національної жалоби ми пригадуємо собі драматичні серпневі тижні 1963 р., ми пам'ятаемо і про криваві дні вересня і жовтня 1956 р. коли

ної і товариської культури, яка наказує стосувати в політично-громадському житті «чесну гру» та не переносити громадсько-політичних суперечностей і розбіжностей на приватний і персональний ґрунт.

11. Для збереження взаємної почани в українському журналістичному світі не годиться писати легковажно або принизливо про конкурентійні часописи та їх редакторів, але треба виявляти у відношенні до них таке саме джентелменство і толерантність, як ми бажали б, щоб вони виявляли у відношенні до нас.

12. Виконування журналістичної професії накладає великі обов'язки і відповідальність, але й дає великі привілеї. Було б неетично використовувати ці привілеї для особистих, родинних чи групових і партійних та інших цілей і користей, не зв'язаних безпосередньо із добрим виконуванням журналістичної професії.

мадярський народ з власної сили повстав, щоб розірвати свої кайдани, коли то в будапештській газеті «Сабат Неп» від 28 жовтня з'явилися надхнені надіями рядки: «Над мадярською батьківщиною світає раніша заграва. Ми вітаємо цей новий ранок чуйними очима дозрілої і переможної нації. Наш день народної жалоби є теж днем мадярської національної жалоби, подумайте про 17 років назад...

А в тім, чи лише жалоба і ніякої надії?

Італійці назвали в минулому сторіччі свою розірвану, окуповану батьківщину «Італія Предента» — Невизволена Італія. Ці самі італійці створили однакож і поняття «Рісорджименто» — «воздвигнення».

«Де могили є, там є і воскресіння» — каже великий сумнівник Фрідріх Ніцше. Сьогодні треба сказати: де існують тюрми, концтaborи, психіатричні заклади, карні колонії, там і прийде воскресіння.

«Мерці на відпустці»

«Творці раю» опанциреного комунізму створили цілком специфічний тип людини, який знаходиться тільки «там», по той бік прикордонних стовпів: мертві на вимогу, мерці на відпустці. Мажабричний це вислів, але таким і є глибинне тло. До того належать сотні, ні тисячі обороноців, борців спротиву, нелегіонерів, борців спротиву, нелегальників — переслідуваних, в'я

знених, а переслідувані були во-
ни як еретики, викинені, цько-
вани, принижені, поганьблені,
ув'язнені, тортуровані, заслані,
тисячними способами дискримі-
новані.

Європа ірредента, невизволе-
на Європа. Вони відважувалися
і далі відважуються ставити
спротив з найрізномідніших мо-
тивів, — а все ж достойними і
гідними пошани всі вони є: на
спротив частково з національ-
них, релігійних, духових або со-
ціальних причин.

Це то європейське «рісордже-
мент» — «воздвиження» з ду-
ху і спадщини західного світу,
присудженого західніми крити-
ками на загибель, — у Чехії і
Польщі, в Росії і Литві, в Украї-
ні і Словаччині, в Мадярщині,
Латвії, Румунії, Естонії, Хорва-
тії.

Хто постачає факти?

Мертві на вимогу: справа мо-
лодого українського науковця
проф. Леоніда Плюща є таким
випадком з-поміж багатьох. Ак-
туальний випадок для хвилин
застанови й перестороги на зав-
трішній день національної жало-
би. «Злочин» закинутого в со-
ветську психіатричну клініку
професора математики, котрого
там донині тримають, полягає в
тому, що він безстрашний акти-
віст українського руху за люд-
ські права, понад усе ставив
правду, справедливість і людя-
ність і бажав своєму народові то-
го, чого і кожний німецький де-
мократ також вимагає для своєї
батьківщини: свободи для лю-

дини і нації, національної єднос-
ти, соціального добробуту, сво-
боди духу і справедливого, ви-
браного народом уряду. Справа
Леоніда Плюща стоїть за всіх.

27 грудня 1966 р. дружина ві-
домого українського філолога і
письменника Святослава Ка-
раванського, Ніна Строката, після-
ла листа до коменданта табору
Королькова і 1-го секретаря КП
ССРР, Брежнєва, в якому напи-
сано:

За 18 років адміністрація та-
бору не була в силі перевихова-
ти в'язня Караванського в со-
ветському дусі, і донині не до-
зволено його родині відвідати йо-
го в таборі. З цієї причини про-
шу, як дружина Караванського,
розстріляти моого чоловіка, щоб
його терпіння і вічний конфлікт
між ним і керівництвом табору
скінчився. Я пишу цього листа
в повному посіданні духових сил
і в свідомості того, що він ви-
словлює».

Святослава Караванського ні
не розстріляно, ні не звільнено.
він від 25 років сидить у таборі.
А від минулого року в камері
психіатричної клініки сидить
дружина Караванського Ніна
Строката, одна з заслужених і
славних мікробіологів Советсь-
кого Союзу.

Де є камери, там є і воскре-
сіння. «Або ми виграємо або
ми впадемо. Третью можливости нема». Це заявив 27 жовтня 1956 р. легендарний полковник Пал Малетер, комендант збунто-
ваної казарми Чільяна в Будапешті. З такого дерева вирізь-

блені Плющ, Караванський, Строката, Паллях — мертві на відпустці. Хто так думає і поступає, той непереможний, хоча б він і впав. Невизволена Європа? — так, але також воююча Європа.

У славній промові Генеральної Ради Інтернаціональної Спілки Робітників про громадянську війну у Франції 1871 року, авторства Карла Маркса, наприкінці є розділ, що ввійшов у світову літературу. Коли змінити деякі географічні назви, тоді постає наступний текст важливий у день Надціональної жалоби 1973 р. за сьогоднішнє і завтрашнє:

«Повстання народів і робітників Європи, з його барикадами свободи в Мадярщині, Чехії, Німеччині, Литві, Польщі, Україні, повстання вічно будуть святкуватися як славні предвісники нового ладу в Європі. Його муученики втілилися у великому серді невизволених. Історія вже тепер прибила їхніх знищувачів цяжком до стовпа ганьби, від якого спасті їх без силі всі прогульники їхніх партійних попів».

Нехай це буде записане в мандрівну книгу тих державних мужів і «робітничих провідників» Заходу, котрі в обличчі трагедії Східної Європи вважають вигідним навіть не говорити з гнобленими і засланими і не солідаризуватися з ними, але сидіти за мировим столом з їхніми переслідувачами і різунами.

Свобода неподільна, гуманість і людська гідність також

ні. Наши сусідні народи, хоч і були з молоддю і робітниками здушенні — 1953, 1956, 1963, 1970 — але вони не переможені. Цілком інших переможено — так вчить історія, що дає нам надію в завтрашній День національної жалоби.

(Шлях Перемоги)

**ЧИ ВИ є ВЖЕ ЧЛЕНОМ
УКРАЇНСЬКОЇ КРЕДИТОВОЇ
КООПЕРАТИВИ «ДНІСТЕР?»**

**ЧИ ВИ СКЛАДАСТЕ ТАМ
СВОЇ ОЩАДНОСТИ?**

**ЯКЩО НІ, ЗРОБІТЬ ЦЕ ЗА-
РАЗ! БО В КООПЕРАЦІЇ, В
ЄДНОСТІ НАША СИЛА!**

**ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНАЛИ
ПЕРЕДПЛАТУ ЗА «НАШ
ФРОНТ»? ЯКЩО НІ, ЗРОБІТЬ
ЦЕ ЗАРАЗ.**

**ПРИЄДНУВАННЯМ НОВИХ
ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ЧИТА-
ЧІВ ВИ ДОПОМАГАСТЕ РОЗ-
БУДУВАТИ «НАШ ФРОНТ»,
ОДИНОКИЙ В АВСТРАЛІЇ СУ-
СПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ЖУР-
НАЛ, ЩО СЛУЖИТЬ ІНТЕРЕ-
САМ УКРАЇНСЬКОГО НАРО-
ДУ І ЙОГО БОРОТЬБІ З МОС-
КОВСЬКИМ ОКУПАНТОМ!**

ПЕРЕДПЛАТУ ВІДАТИЛИ**Вікторія**

М. Ревекун 3.00, М. Денисенко 2.00, М. Павліш 5.00, П. Гундерук 2.00, В. Роман 2.00, О. Сютрик 4.50, О. Поточний 4.50, О. Матолич 5.50, С. Давид 3.00, І. Гаврилюк 2.50, В. Роман 4.80, В. Підвісоцький 4.50, П. Стєфін 4.50, М. Давидюк 7.40, П. Демків 7.40, А. Роговий 6.00, А. Кліоновський 4.50, І. Деркач 5.80, С. Пирч 3.40, М. Шмирко 6.60, В. Михайлів 4.50, Г. Білик 6.00, Г. Дацків 3.00, В. Демчишин 6.20, І. Вдовин 6.00, М. Мижик 10.0, В. Альфавицький 4.50, І. Коваль 6.00, Я. Кутний 5.00, С. Романишин 4.50, І. Дороцький 5.00, М. Сорока 7.40, П. Сенів 13.00, П. Малиновський 7.60, С. Боврик 4.50, В. Яремяк 10.00, П. Муц 4.50, Д. Орфіні 10.0, Т. Колісник 2.60, І. Скрипець 6.50, І. Тройнар 4.50, П. Михальчишин 2.00, В. Вербовецький 2.00, С. Пелех 2.00, С. Заблоцький 2.00, В. Головатий 2.00, І. Шух 2.00, І. Нагина 2.00, А. Дикий 4.00, О. Кіпіш 2.00, Д. Вербовий 3.50, М. Янишин 4.40, М. Жилан 2.40, М. Осідач 4.50, Ю. Лисенко 4.50, Т. Гасук 1.80, П. Дідик 4.40, О. Данилович 4.50, О. Щур 3.00, І. Масенович 4.40, М. Крупа 4.50, Д. Кривінський 4.50, І. Крупа 4.20, О. Яницький 14.50, М. Болеста 4.50, Н. Бобко 4.50, М. Стройч 4.50, Ледний 4.50, В. Яців 3.40, Д. Галема 6.40, Б. Бойко 4.50, Я. Анін 4.50, В. Загорянський 4.00, К. Карпенко 4.00, Ю. Солтис 6.00, В. Пташник 5.00, Ф. Вовк 4.50, А. Волошинович 2.00, Д. Рудик 7.60, С. Лобчук 4.40, О. Березнюк 2.00, Г. Даців 7.40, О. Міль-

чинський 6.20, П. Лапан 4.50, Б. Лех 4.50, М. Климко 1.50, М. Радивонік 3.00, Р. Занко 7.40, І. Соколовський 7.40, І. Словак 5.90, М. Палійчук 7.40, В. Опар 10.00, М. Латошинський 7.40, П. Козарук 7.40, М. Юрчак 6.40, М. Яремчук 7.40, І. Грушка 3.90, І. Головюк 7.40, М. Цвікула 7.40, М. Бакун 7.40, С. Залецький 4.90, К. Зубар 4.50, С. Стажник 4.50, П. Поварчук 4.50, А. Пекар 5.40, Р. Нагірний 7.40, П. Конюк 4.90, П. Метрієшин 4.50, М. Липкевич 4.50, С. Гриців 5.40, І. Сосняк 7.00, Р. Капко 7.40, П. Кнітінський 4.00, І. Грушецький 4.00, Д. Бурмич 3.00.

Н. П. В.

В.. Вабрищук 1.50, П. Сухар 3.00, С. Місько 7.20, О. Дикий 6.00, О. Тарнавський 6.50, О. Каувуненко 7.20, А. Пинів 3.50, Михайло Яцишин 6.00, М. Брецко 3.00, Г. Таңтала 7.20, М. Брумірський 1.50, С. Бель 4.50, Н. Вархоляк 4.50, М. Демчишин 4.50, М. Думец 4.50, Д. Дзундза 4.50, І. Гладенький 4.50, В. Домітряк 4.50, М. Грабовський 4.50, М. Ілик 4.50, Мик. Яцишин 4.50, Якиміщук 4.50, Ф. Яремчук 4.50, Д. Якимів 1.50, М. Кородай 4.50, І. Куліщак 4.50, Д. Лашук 4.50, І. Лисевич 4.50, М. Надурац 4.50, О. Петрівський 4.50, М. Прус 4.50, О. Пукальський 4.50, М. Шербак 4.50, Ю. Стефанчук 4.50, В. Твердохліб 4.50, А. Атаманюк 7.40, Ю. Борець 3.00, Т. Фіголь 7.40, І. Кобрин 7.40, М. Коцко 3.00, С. Лісовець 4.50, С. Лютак 5.90, О. Мороз 3.00, Ю. Менцінський 2.00, І. Полохач

7.40, В. Шумський 4.50, В. Сворак 4.50, М. Ткачук 7.40, П. Тур 5.40, М. Онисин 3.00.

ІІ. А.

В. Поліщко 1.50, о. Н. Плічковський 3.00, М. Курко 1.50, Т. Андрушко 1.50, А. Чепіль 3.00, Г. Дорняк 3.00, С. Григорців 3.00, С. Костишин 4.50, Г. Королишин 6.80, П. Ковтун 3.00, М. Ковалік 3.00, Т. Пасічинський 3.00, О. Середа 3.00, Д. Рештник 6.60, Н. Телепшко 4.00, С. Трушкович 3.80, О. Загоруйко 3.00, П. Курпіта 3.80, І. Сливка 3.00, В. Галик 3.00, В. Бурак 3.00, І. Микита 4.00, І. Гопко 3.00, Н. Кеда 7.00, О. Волинець 3.80, Р. Тойко 4.50, Ю. Буряк 3.80, В. Поліщко 3.90, М. Кравчук 3.00, М. Дацків 3.00, Й. Кіцмонюк 3.00, В. Чемний 6.80, Й. Кривовяза 6.80, В. Беркита 3.00.

Квінсленд

В. Рибак 3.00, Е. Штибелль 3.00, П. Білецький 4.50, М. Благий 3.00, М. Добринський 4.50, І. Гайдучок 4.50, М. Матула 3.00, П. Дорошенко 1.50, В. Рудз 3.00, Т. Хомчук 4.50, М. Дубницький 4.00, Л. Лашинський 3.00, Г. Копеняк 3.00, С. Забава 4.50, А. Калакуняк 3.00, Л. Барановський 3.00, М. Куташук 4.50, В. Пиріт 3.00, І. Сметанюк 4.50, С. Бабяк 3.00, Х. Печенюк 4.50, М. Жук 4.50.

Західна Австралія

М. Колодій 1.50, О. Байгерич 1.50, Т. Малиняк 3.40, С. Демчук 4.00, В. Каня 6.00.

Тасманія

І. Дурич 10.00, Т. Комишан 6.00, Ю. Партика 7.00, П. Стасів 7.40.

На Прес-фонд зложили:

І. Деркач 1.20, С. Пирч 0.60, В. Габришук 1.50, М. Шмирко 1.40, Г. Білик 1.00, О. Дикий 4.00, М. Благий 1.00, М. Матула 1.00, І. Дорошенко 1.50, В. Рудз 1.00, М. Бред'яко 1.00, М. Климко 0.50, Х. Печенюк 0.50, Г. Липко 5.30. Г. Липко передплата 4.70.

Усім жертвводавцям шире спасибіг!

ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ

На II З'їзді Світового Українського Визвольного Фронту, що відбувся в Торонті 30 і 31 жовтня 1973 року, проголошено з ініціативи Голови Проводу ОУН Ярослава Стецька мільйонний Фонд Оборони України, як матеріальну базу для посилення української визвольної акції у вільному світі і для оборони гонених і переслідуваних наших братів в Україні.

На З'їзді задекларовано понад сім тисяч доларів; декларовано по 2.000, 1.000 і 500 дол. Акція продовжується, до канцелярії Президії СУВФ напливають щедрі пожертви.

В цей критичний час, який переважає сьогодні Україна, на кожній українській людині лежить великий обов'язок допомагати нашим братам в Україні у їх важкій боротьбі з московським окупантом.

ВІТАСМО ІЗ СРІБНИМ ЮВІЛЕЄМ**«Гомінові України» 25 років**

Чверть сторіччя тому, 15 грудня 1948 року в Торонто вийшло перше число нової газети «Гомін України». Як усі напів Видавництва на чужині, «Гомін України» почався із скромних початків, поборюючи різні труднощі і перешкоди, як брак технічно вишколеного персоналу і т. п. Лише завдяки жертвенній праці і сильній волі гуртка ентузіастів вдалося не тільки перевербовити ті всі труднощі, але й розбудувати і поставити «Гомін України» на такий рівень, на якім він знаходиться сьогодні, ставши найкращою українською газетою в світі. Лише ті, що колинебудь мали до діла з журналістичною і видавничою працею можуть повністю оцінити це велике досягнення.

«Гомін України» це орган і власність Ліги Визволення України, 16 стор. друку великого формату, з численними ілюстраціями це є газета, яка сміло може конкурувати з неодним видавництвом державних народів, які мають велики фінансові ресурси і штаб високо кваліфікованих технічних фахівців і редакторсько-журналістичного стажу.

Вже сама назва вказує на зміст і напрям газети. Старі наші емігранти, які поселилися в Канаді перед і по I світовій війні, з бігом часу, а головно наслідком воєнних подій втратили зв'язок і живий контакт з Украї-

ною. Нові емігранти принесли зі собою запах рідних піль і лісів, шум потічків, гомін України, яким вони натхнули нову газету.

Ідеологічно «Гомін України» завжди стояв на позиціях української визвольної політики і через 25 років вірно служив Україні й українському народові. Це велике і почесне завдання служба Вітчизні.

«Гомін України» успішно закінчив 25 років своєї праці і ми бажаємо Дорогому Ювілятові ще кращих успіхів у майбутньому для добра нашої Батьківщини.

Редакція «Наш Фронт»

ДО НАШИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

По кількамісячній перерві, спричиненій купном друкарських машин, довгим чеканням на українські черенки з Америки та полагоджуванням інших з'я заних з тим справ — даемо Вам до рук «Наш Фронт» у новій країй формі, щоби задовільнити теж Ваш естетичний смак.

Віримо, що сприймете його, як і досі, прихильно і допоможете поширити його між своїми знайомими і приятелями.

«Наш Фронт» — це єдиний в Австралії суспільно-політичний журнал, який завжди стояв і буде стояти на позиціях української визвольної політики.

Іде змагання двох світів, війна на дей, хто виграє війну ідей, той виграє війну гармат. Боротьба за українську правду, за українські ідеї переросла межі України, вона стала світовою проблемою боротьби за волю проти тиранії, поневолення людини людиною, народу другим народом.

Ворог намагається знищити українську мову, школу, релігію і Церкву, українські культурні та історичні пам'ятки, знищити українськи народ фізично, а його землю загарбати для себе.

Московський терор в Україні переростає страхіття Єжовщини. Тягар боротьби з московським свавіллям і оборона українських борців за правду падає на українську еміграцію. Нашою зброєю є тепер вільне слово, яке оку

пант здушує безпощадно на рідних землях. Тому кожна інформація про Україну є важливим чинником у тій боротьбі за українську правду, є тою цеголкою, яку ми докладаємо до будови величного храму — Української Самостійної Соборної Держави. Нашим завданням є нести в світ і насвітлювати ті глибинні процеси, що проходять тепер в Україні і викривати друкованим словом всі злочини московських загарбників супроти українського народу.

Таке завдання ставить собі «Наш Фронт» і буде старатися виконувати його по своїм спроможностям. Від Вас, Дорогі Читачі, буде у великій мірі залежати, наскільки ми зможемо то завдання виконати. Про завдання преси, особливо поневолено-го народу, пишемо на іншому місці.

Приєднуйте нових передплатників, жертвуйте на Пресовий фонд, бо ми маємо поважні задовження за машини, які мусимо скоро сплатити, щоби не платити високих відсотків. Якщо Ви залягаєте з передплатою за «Наш Фронт», вирівняйте її, зробіть це негайно, не наражайте нас на поважні страти.

Хочемо вірити, що приймете прихильно «Наш Фронт» у новій країй формі, яку ми будемо старатися поліпшити, як в тягу праці наберемо більше друкарської практики.

Пишіть до нас, ми хочемо бу-

ти в контакті з Вами. Пишіть, яка Ваша думка про «Наш Фронт», чи він Вам подобається, що на Вашу думку повинно побільше поміщуватися в нашім журналі, прим. суспільно-громадські справи, політичні, моло-

діжні і т. п., а ми будемо старатися по можності задовільнити Ваші бажання.

**Редакція
«Наш Фронт»**

АДРЕСИ

Редакції
“OUR FRONT”
69 Holmes Rd.
Moonee Ponds 3039
Vic.

Адміністрації
“OUR FRONT”
115 McLaughlin Str.
Ardeer 3022
Vic.

